

Številka: 007-78/2022-49

Ljubljana, dne 11. 01. 2023

EVA 2022-1911-0020

**GENERALNI SEKRETARIAT VLADE REPUBLIKE
SLOVENIJE**

gp.gs@gov.si

**ZADEVA: NOVO GRADIVO št.1 - Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah
Zakona o službi v Slovenski vojski – predlog za obravnavo**

1. Predlog sklepov vlade:

Na podlagi prvega odstavka 2. člena Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 24/05 – uradno prečiščeno besedilo, 109/08, 38/10 – ZUKN, 8/12, 21/13, 47/13 – ZDU-1G 65/14 in 55/17) je Vlada Republike Slovenije na ____ seji dne _____ pod ____ točko dnevnega reda sprejela

S K L E P

Vlada Republike Slovenije je določila besedilo Predloga zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o službi v Slovenski vojski – skrajšani postopek in ga pošlje v obravnavo Državnemu zboru Republike Slovenije.

Barbara Kolenko Helbl
generalna sekretarka

Priloga:

- besedilo predloga zakona

Prejmejo:

- ministrstva
- vladne službe

**2. Predlog za obravnavo predloga zakona po nujnem ali skrajšanem postopku v
državnem zboru z obrazložitvijo razlogov:**

Predlaga se obravnava zakona po skrajšanem postopku skladno s 142. členom Poslovnika državnega zbora (Uradni list RS, št. 92/07 – uradno prečiščeno besedilo, 105/10, 80/13, 38/17, 46/20, 105/21 – odl. US in 111/21), saj gre za manj zahtevne spremembe in dopolnitve zakona ter za manj zahtevne uskladitve zakona s pravom Evropske unije.

S predlogom zakona se z manjšimi spremembami obstoječega zakona in pogojev za zaposlitev v Slovenski vojski povečuje možnosti za zaposlitev vojakov. S predlogom zakona se glede delovnega časa med povišano pripravljenostjo in opravljanjem stražarske službe

odstopa od Direktive 2003/88/ES o določenih vidikih organizacije delovnega časa (v nadaljnjem besedilu: Direktiva 2003/88/ES), v povezavi z izdano sodbo sodišča EU, opr. št. C-742/19 z dne 15. 7. 2021.		
3.a Osebe, odgovorne za strokovno pripravo in usklajenost gradiva:		
– generalmajor Robert Glavaš, načelnik Generalštaba Slovenske vojske, – mag. Vanja Svetec Leaney, namestnica generalnega sekretarja v Ministrstvu za obrambo, – VVU XIV. r. Goran Leskovšek, načelnik Sektorja za pravne zadeve Generalštaba Slovenske vojske, – mag. Ana Žganjar, sekretarka v Kabinetu ministra, – Igor Nered, sekretar v Kabinetu ministra.		
3.b Zunanji strokovnjaki, ki so sodelovali pri pripravi dela ali celotnega gradiva:		
/		
4. Predstavniki vlade, ki bodo sodelovali pri delu državnega zbora:		
– Marjan Šarec, minister za obrambo, – dr. Damir Črnčec, državni sekretar na Ministrstvu za obrambo, – Rudi Medved, državni sekretar na Ministrstvu za obrambo, – Generalmajor Robert Glavaš, načelnik Generalštaba Slovenske vojske – Igor Nered, sekretar v Kabinetu ministra – mag. Vanja Svetec Leaney, namestnica generalnega sekretarja v Ministrstvu za obrambo.		
5. Kratek povzetek gradiva:		
Spremembe in dopolnitve Zakona o službi v Slovenski vojski (Uradni list RS, št. 68/07, 58/08 – ZSPJS-I in 121/21) so pripravljene z namenom še povečati zanimanje za zaposlitev v Slovenski vojski za status vojaka ter slediti Direktivi 2003/88/ES, v povezavi s sodbo sodišča EU, opr. št. C-742/19 z dne 15. 7. 2021, v okviru dopustnega odstopa od te direktive glede delovnega časa med opravljanjem stražarske službe in tudi v času povišane pripravljenosti. Najpomembnejše predlagane rešitve so: – uvedba možnosti za zaposlitev vojaka, ki ima dokončano osnovno šolo, pod pogojem, da ob sklenitvi pogodbe o zaposlitvi sklene tudi pogodbo o izobraževanju ob delu za pridobitev srednje poklicne oziroma srednje splošne ali srednje strokovne izobrazbe; – ureditev delovnega časa v času povišane pripravljenosti, ki predstavlja izjemo od delovnega časa določenega v Zakonu o obrambi (Uradni list RS, št. 103/04 – uradno prečiščeno besedilo, 95/15 in 139/20; v nadaljnjem besedilu: ZObr) in Zakonu o delovnih razmerjih (Uradni list RS; št. 21/13, 78/13 – popr. 47/15 – ZZSDT, 33/16 – PZ-F, 52/16, 15/17 – odl. US, 22/19 - ZPosS, 81/19, 203/20 – ZIUPOP DVE, 119/21 – ZpmlS-A, 202-21 – odl. uS, 15/22 in 54/22 – ZUPS-1) in v Direktivi 2003/88/ES, in sicer je lahko enakomerno ali neenakomerno razporejen ne glede na določbe predpisov o časovnih omejitvah dnevne, tedenske ali mesečne delovne obveznosti, odmora, dnevnega ali tedenskega počitka in dela čez polni delovni čas; pri tem je posebej izključeno varstvo posameznih kategorij delavcev, ki po splošnih predpisih uživajo posebno varstvo; varstvo se še vedno zagotavlja določenim kategorijam delavcev, ki jih predlog zakona posebej našteva; – ureditev delovnega časa med opravljanjem stražarske službe kot dopusten odstop od Direktive 2003/88/ES.		
6. Presoja posledic za:		
a)	javnofinančna sredstva nad 40.000 EUR v tekočem in	DA

	naslednjih treh letih	
b)	usklajenost slovenskega pravnega reda s pravnim redom Evropske unije	DA
c)	administrativne posledice	NE
č)	gospodarstvo, zlasti mala in srednja podjetja ter konkurenčnost podjetij	NE
d)	okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki	NE
e)	socialno področje	NE
f)	dokumente razvojnega načrtovanja: – nacionalne dokumente razvojnega načrtovanja – razvojne politike na ravni programov po strukturi razvojne klasifikacije programskega proračuna – razvojne dokumente Evropske unije in mednarodnih organizacij	NE

7.a Predstavitev ocene finančnih posledic nad 40.000 EUR:

Finančne posledice sprejema zakona bodo po ocenah znašale cca 279.200 EUR na leto in sicer:

- za financiranje stroškov pridobitve srednje poklicne oziroma srednje splošne ali strokovne izobrazbe, ob predpostavki, da se bo v enem letu zaposlilo 50 kandidatov s končano osnovno šolo ter ob ceni šolnine cca 1300 EUR na leto. Cena programa oziroma šolnine je odvisna od posameznega izvajalca oziroma javno vzgojno izobraževalnega zavoda, kjer bo kandidat vpisan za pridobitev ustrezne izobrazbe,
- za povečane stroške dela za izvajanje straže, ki so po predlogu zakona za približno 214.200 EUR na leto višji kot v obstoječem sistemu. Dejanski učinek bo odvisen predvsem od uspešnosti koriščenja presežnih ur (v izračunu je uporabljeno trenutno razmerje med opravljenim in izkoriščenim v Slovenski vojski).

I. Ocena finančnih posledic, ki niso načrtovane v sprejetem proračunu				
	Tekoče leto (t)	t + 1	t + 2	t + 3
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) prihodkov državnega proračuna				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) prihodkov občinskih proračunov				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) odhodkov državnega proračuna	279.200 EUR	279.200 EUR	279.200 EUR	279.200 EUR
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) odhodkov občinskih proračunov				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) obveznosti za druga javnofinančna sredstva				
II. Finančne posledice za državni proračun				
II.a Pravice porabe za izvedbo predlaganih rešitev so zagotovljene:				
Ime proračunskega uporabnika	Šifra in naziv ukrepa, projekta	Šifra in naziv proračunske postavke	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1
1914 – Slovenska vojska	1914-11-0015 Upravljanje s kadri v RS	5866 Plače	279.200 EUR	279.200 EUR
SKUPAJ				
II.b Manjkajoče pravice porabe bodo zagotovljene s prerazporeditvijo:				
Ime proračunskega uporabnika	Šifra in naziv ukrepa, projekta	Šifra in naziv proračunske postavke	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1
1914 - Slovenska vojska	1914-11-0011 Izobraževanje in usposabljanje posameznikov	6496 Izobraževanje in usposabljanje posameznikov	65.000 EUR	65.000 EUR
SKUPAJ				
II.c Načrtovana nadomestitev zmanjšanih prihodkov in povečanih odhodkov proračuna:				
Novi prihodki		Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1	
SKUPAJ				

OBRAZLOŽITEV:**I. Ocena finančnih posledic, ki niso načrtovane v sprejetem proračunu**

/

II. Finančne posledice za državni proračun

Finančne posledice za državni proračun so ocenjene ob predpostavki, da se bo v letu 2023 zaposlilo 50 kandidatov s končano osnovno šolo ter ob ceni šolnine 1300 EUR za eno šolsko leto (65.000 EUR). Cena programa oziroma šolnine bo odvisna od posameznega izvajalca oziroma javno vzgojno izobraževalnega zavoda, kjer bo kandidat vpisan za pridobitev ustrezne izobrazbe.

Glede izvajanja straže so ocenjeni stroški dela po predlogu zakona za približno 214.200 EUR na leto višji kot v obstoječem sistemu ob upoštevanju 20 vojaških oseb na izmeno po sistemu 24/7 in 111 vojaških oseb na izmeno po sistemu 12/24. Dejanski učinek bo odvisen predvsem od uspešnosti koriščenja presežnih ur (v izračunu je uporabljeno trenutno razmerje med opravljenim in izkoriščenim v Slovenski vojski).

Strošek dela bruto bruto	Obstoječi sistem letno	Sistem po predlogu zakona letno
Pripravljenost na delo	481.800,00 EUR	0,00 EUR
Plačilo prerazporejenih ur	415.000,00 EUR	1.250.000,00 EUR
Regres za prehrano	59.000,00* EUR	0,00 EUR
Potni stroški	80.000, 00* EUR	0,00 EUR
Skupaj	1.035.800 EUR	1.250.000,00 EUR

II.a Pravice porabe za izvedbo predlaganih rešitev so zagotovljene:

Pravice porabe za zaposlovanje v Slovenski vojski v letu 2023 do višine določene v Skupnem kadrovskem načrtu so zagotovljene pri proračunskem uporabniku 1914 Slovenska vojska na proračunski postavki 5866 v skupni višini 287.849.497,00 EUR.

II.b Manjkajoče pravice porabe bodo zagotovljene s prerazporeditvijo:

Pravice porabe za izvedbo predlaganih rešitev bodo zagotovljene s prerazporeditvijo na PP 6496 – Izobraževanje pri PU 1914 GŠSV.

II.c Načrtovana nadomestitev zmanjšanih prihodkov in povečanih odhodkov proračuna:

/

7.b Predstavitev ocene finančnih posledic pod 40.000 EUR:

/

8. Predstavitev sodelovanja z združenji občin:

Vsebina predloženega gradiva (predpisa) vpliva na:

- pristojnosti občin,
- delovanje občin,
- financiranje občin.

NE

Gradivo (predpis) je bilo poslano v mnenje: – Skupnosti občin Slovenije SOS: NE – Združenju občin Slovenije ZOS: NE – Združenju mestnih občin Slovenije ZMOS: NE	
9. Predstavitev sodelovanja javnosti:	
Gradivo je bilo predhodno objavljeno na spletni strani predlagatelja:	NE
Predlog zakona je bil objavljen na portalu e-demokracija od 28. 10. 2022 do 28. 11. 2022. Ministrstvo za obrambo ni prejelo pripomb javnosti.	
Predlog zakona je bil 26. avgusta in ponovno, v dogovoru s predstavniki sindikatov, 16. septembra 2022 (dodatne obrazložitve predlaganih členov), v skladu s 100.b členom Zakona o obrambi posredovan v mnenje sindikatom v Ministrstvu za obrambo. Sindikat vojske, obrambe in zaščite in Sindikat Ministrstva za obrambo sta k predlogu sprememb zakona podala negativno mnenje (mnenje, št. KM-2022-09/09 z dne 9. 9. 2022 in mnenje z dne 3. 10. 2022), medtem ko Sindikat vojakov Slovenije in Sindikat pilotov Ministrstva za obrambo na predlog zakona nista podala pripomb. Sindikat Ministrstva za obrambo je v svojem mnenju izrazil nestrinjanje s posegi na področju varovanih pravic delavcev, z uzakonjenjem povišane pripravljenosti kot nove oblike dela ter tudi, da se je pri ureditvi delovnega časa in pripravljenosti v času straže arbitrarno povzela Direktiva 2003/88/ES in sodba Vrhovnega sodišča RS, VIII Ips 196/2018 v povezavi s sodbo EU. Sindikat vojske, obrambe in zaščite je izrazil nestrinjanje z vsemi predlaganimi spremembami, razen z možnostjo zaposlitve s končano osnovno šolo, pri čemer ob tem nasprotujejo obvezni sklenitvi pogodbe o izobraževanju. V okviru socialnega dialoga in poskusa uskladitve zakona s predstavniki sindikatov so se izvedli sestanki s predstavniki sindikatov, kjer so jim bili vsebina zakona in razlogi za sprejem tudi pojasnjeni. Ministrstvo za obrambo je na mnenje Sindikata Ministrstva za obrambo odgovorilo dne 21. 10. 2022, na mnenje Sindikata vojske, obrambe in zaščite pa 24. 10. 2022. Sindikati so bili seznanjeni z zadnjo medresorsko usklajeno različico predloga zakona dne 9. 1. 2023. Predlog zakona je bil posredovan v mnenje Državnemu odvetništvu Republike Slovenije, ki je podalo svoje pripombe dne 18. 11. 2022. Ministrstvo za obrambo mu je odgovorilo z dodatnimi pojasnili dne 30. 11. 2022.	
10. Pri pripravi gradiva so bile upoštevane zahteve iz Resolucije o normativni dejavnosti:	DA
11. Gradivo je uvrščeno v delovni program vlade:	NE
Marjan Šarec MINISTER	

Poslano:

- naslovníku
- GŠSV
- SGS
- DOZ
- DOP

ZAKON**O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O SLUŽBI V SLOVENSKI VOJSKI****I UVOD****1 OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJEM PREDLOGA ZAKONA**

Zakon o službi v Slovenski vojski (Uradni list RS, št. 68/07 in 58/08 – ZSPJS-I in 121/21; v nadaljnjem besedilu: Zakon o službi v Slovenski vojski ali ZSSloV) je bil sprejet leta 2007 in noveliran leta 2021. V skladu s tretjim odstavkom 22. člena Zakona o javnih uslužbencih (Uradni list RS, št. 63/07 – uradno prečiščeno besedilo, 65/08, 69/08 – ZTFI-A, 69/08 – ZZavar-E, 40/12 – ZUJF, 158/20 – ZIntPK-C in 203/20 – ZIUPOPĐVE; v nadaljnjem besedilu: Zakon o javnih uslužbencih) so se uredila nekatera vprašanja vojaške službe za poklicne pripadnike Slovenske vojske v delu, ki v Zakonu o obrambi (Uradni list RS, št. 103/04 – uradno prečiščeno besedilo, 95/15 in 139/20; v nadaljnjem besedilu: Zakon o obrambi ali ZObr) še ni bil urejen oziroma je še dodatno opredelil posamezna vprašanja, za katera so bila načela določena v Zakonu o obrambi.

Z Zakonom o službi v Slovenski vojski so bili v začetni fazi doseženi pozitivni učinki pri pridobivanju, nagrajevanju in zadrževanju kadra. Z nastopom finančne krize in posledično s finančnimi omejitvami v obrambnem resorju pa pozitivnih učinkov zakona za pridobivanje in zadrževanje kadra po letu 2010 ni bilo več. Število pripadnikov stalne sestave Slovenske vojske se je začelo zmanjševati in ni bilo več mogoče zagotoviti načrtovanega obsega popolnitve stalne sestave.

S spremembo zakona leta 2021 so se uredila še nekatera področja, katerih namen je bil povečati zanimanje za zaposlitev v Slovenski vojski. Na tem področju so se pokazali nekateri pozitivni učinki, ki pa še vedno ne zagotavljajo popolnjenja Slovenske vojske v skladu s sprejetimi srednjeročnimi in dolgoročnimi razvojnimi dokumenti. Glede na navedeno je treba sprejeti dodatne ukrepe, s katerimi bi zaposlovanje v Slovenski vojski lahko še povečali. Število prihodov in odhodov iz stalne sestave Slovenske vojske za obdobje od leta 2004 do 2022 (konec leta 2022) je razvidno iz spodnje tabele.

Tabela: Prihodi v Slovensko vojsko – stalna sestava (ob koncu leta 2022)

Leto	Prihodi
2004	821
2005	683
2006	454
2007	245
2008	327
2009	680
2010	342
2011	296
2012	170
2013	171
2014	140
2015	264
2016	204
2017	137
2018	117
2019	111
2020	222
2021	258
2022	186

Opravljenе so bile analize in narejena je bila ocena, da je na trgu delovne sile še mogoče pridobiti ustrezen kader za zaposlitev v Slovensko vojsko, in sicer ob upoštevanju statističnih podatkov o tem, koliko polnoletnih oseb do starosti 27 let je vpisanih v najmanj srednjo poklicno šolo (18.465 državljanov leta 2021). Z zaposlovanjem kandidatov s končano osnovno šolo bi se lahko v Slovenski vojski popolnile nekatere formacijske dolžnosti, lažje pa bi se doseglo tudi ciljno izobraževanje za poklice na srednjih šolah, s katerimi bo imelo ministrstvo sklenjene dogovore.

Za pripadnike Slovenske vojske je treba za čas, ko je razglašena povišana pripravljenost, drugače urediti pravice in obveznosti, zlasti glede organizacije delovnega časa in po splošni zakonodaji posebej varovanih kategorij zaposlenih. Predlagane omejitve so dopustne tudi v povezavi z Direktivo Evropskega parlamenta in Sveta 2003/88/ES z dne 4. novembra 2003 o nekaterih vidikih delovnega časa, ki se v uvodnem delu sklicuje na Direktivo Sveta 89/391/EGS z dne 12. junija 1989 o uvajanju ukrepov za spodbujanje izboljšav za varnost in zdravje delavcev pri delu (v nadaljnjem besedilu: Direktiva 2003/88/ES) ter glede na veljavno sodno prakso Sodišča Evropske unije. Nekatere službe, na primer policija in vojska, lahko glede na posebnosti del in nalog uredijo delovni čas in organizacijo dela drugače. Ob povišani pripravljenosti in nalogah oziroma dejavnosti, ki jih pripadniki Slovenske vojske v tem času opravljajo, je treba urediti izjemo od ureditve delovnega časa, kot je določen v Direktivi 2003/88/ES. Gre za opravljanje del in nalog v povišani pripravljenosti, katerih resnost in obseg zahtevata sprejetje ukrepov, ki so nujni za zaščito življenja, zdravja in varnosti skupnosti, tudi mednarodne, ter katerih izvedba bi bila lahko ogrožena, če bi bilo treba upoštevati vsa pravila, ki so določena v tej direktivi. Povišano pripravljenost skladno z

Zakonom o službi v Slovenski vojski uvede načelnik Generalštaba Slovenske vojske.

Leta 2022 je bilo veliko povečanje tožbenih zahtevkov in drugih zahtevkov, s katerimi pripadniki Slovenske vojske uveljavljajo plačilo pripravljenosti za delo na delovnem mestu oziroma določenem kraju v višini 100 odstotkov urne postavke osnovne plače za vse dejavnosti opravljanja vojaške službe. Do konca leta 2022 je bilo iz tega naslova vloženih več kot 1000 tožbenih zahtevkov in zahtev za varstvo pravic. To je posledica odločitve Sodišča Evropske unije leta 2021, s katero so bila določena merila za izključitev nekaterih dejavnosti opravljanja vojaške službe iz uporabe Direktive 2003/88/ES. Z upoštevanjem navedene odločitve je Vrhovno sodišče Republike Slovenije leta 2022 pri presoji konkretnega primera pripadnika Slovenske vojske razsodilo, da se čas pripravljenosti za delo na straži šteje v delovni čas s pravico do plačila v višini 100 odstotkov urne postavke osnovne plače. Pripravljenost za delo na delovnem mestu oziroma določenem kraju se sicer v slovenskem pravnem redu ne šteje v delovni čas. Zgoraj navedeni veljavni odločitvi sodišč pa opozarjata, da je treba to področje primerno urediti in uskladiti z Direktivo 2003/88/ES. Izjema od tega so sicer lahko določene dejavnosti opravljanja vojaške službe, a morajo biti skladne z merili oziroma izključitvenimi razlogi, ki jih je Sodišče Evropske unije opredelilo v svoji odločitvi (sodba, opr. št. C-742/19 z dne 15. 7. 2021). Skladno z navedenimi izhodišči se tako dodatno utemljuje razloge za dopusten odstop od Direktive 2003/88/ES za delovni čas med opravljanjem stražarske službe in določa delovni čas med opravljanjem stražarske službe.

Opisano stanje zahteva sprejem ukrepov za povečanje zanimanja za zaposlitev v Slovenski vojski, ureditev delovnega časa v stanju povišane pripravljenosti in ureditev posebnosti glede delovnega časa v času opravljanja stražarske službe.

2 CILJI, NAČELA IN POGLAVITNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA

2.1 Cilji

Temeljni cilji zakona so:

- dodatno povečati zanimanje za zaposlitev v Slovenski vojski in uvesti zaposlitve vojaka s končano osnovno šolo ob pogoju, da nadaljuje šolanje za pridobitev najmanj IV. stopnje izobrazbe;
- urediti posebnosti delovnega časa v času, ko veljajo izjemne okoliščine oziroma je uvedeno stanje povišane pripravljenosti;
- urediti posebnosti glede delovnega časa med opravljanjem stražarske službe kot dopusten odstop od Direktive 2003/88/ES.

2.2 Načela

Temeljni cilji bodo uresničeni z upoštevanjem načel:

- za delovnopravna vprašanja pripadnikov vojske veljajo predpisi o javnih uslužbencih, če z Zakonom o obrambi ali Zakonom o službi v Slovenski vojski posamezno vprašanje ni urejeno drugače;
- Slovenska vojska je del javnega sektorja, pri čemer se za njene pripadnike posamezna delovnopravna vprašanja urejajo ob upoštevanju posebnih zahtev poklicnega opravljanja

- vojaške službe v državi ali zunaj nje oziroma na obrambnem področju;
- pri urejanju posebnih delovnih razmer in delovnega časa v Slovenski vojski, tako v Republiki Sloveniji kot pri opravljanju nalog zunaj države, je treba upoštevati posebnosti vojaške službe in mednarodnopravna izhodišča na področju delavskih pravic;
- države, članice EU, morajo za doseg ciljev, navedenih v posamezni direktivi, sprejeti ukrepe za prenos direktiv v nacionalno zakonodajo.

2.3 Poglavitne rešitve

Zakon o obrambi v petem odstavku 88. člena določa, da je ustrezna stopnja izobrazbe za vojaka praviloma končana srednja poklicna šola, kar omogoča izjemo pri zaposlovanju kandidatov za vojake. Zakon o službi v Slovenski vojski je z novelo leta 2021 v šestem odstavku 49. člena določil, da je ustrezna izobrazba za vojaka petega kariernega razreda najmanj srednja poklicna izobrazba. Vojak s srednjo poklicno izobrazbo lahko po opravljenem osnovnem vojaškem usposabljanju opravlja tudi naloge na formacijskih dolžnostih vojaka, za katere se zahteva srednja splošna ali srednja poklicna izobrazba. Predlog daje možnost zaposlitve kandidata za vojaka z dokončano osnovno šolo z obveznostjo, da se došla za pridobitev srednje poklicne oziroma srednje splošne ali strokovne izobrazbe, pri čemer bo ministrstvo krilo vse stroške, ki bodo nastali pri izobraževanju. Če pripadnik ne bi izpolnil obveznosti po pogodbi o izobraževanju oziroma ne bi uspešno končal šolanja za pridobitev srednje poklicne oziroma srednje splošne ali strokovne izobrazbe, mu pogodba o zaposlitvi preneha. Ministrstvo bo sklenilo pogodbe oziroma dogovore s srednjimi šolami, v katerih bodo določene obveznosti obeh pogodbenih strank. Namen je, da se posebna narava dela vojaka upošteva pri procesu izobraževanja, kot so tereni, vaje, usposabljanja, večdnevne obremenitve ipd., ter da se kandidati za vojaka usmerijo v izobraževalni proces za poklice, ki jih v Slovenski vojski primanjkuje.

Z novelo Zakona o službi v Slovenski vojski iz leta 2021 se je uvedla možnost, da Ministrstvo za obrambo lahko krije stroške pridobitve srednje poklicne oziroma srednje strokovne izobrazbe kandidatu, ki je sklenil pogodbo o prostovoljnem služenju vojaškega roka, po končanem šolanju pa mora kandidat skleniti pogodbo o zaposlitvi v stalni sestavi Slovenske vojske. Ker se za tak način izobraževanja do zdaj ni odločil nihče in se z novim 49.a členom uvaja možnost neposredne zaposlitve v stalni sestavi Slovenske vojske z dokončano osnovno šolo, dosedanja rešitev ni več potrebna in se odpravlja.

Ob upoštevanju Zakona o službi v Slovenski vojski (9. točka prvega odstavka 3. člena ZSSloV) se povišana pripravljenost odredi poveljstvu, enoti in zavodu za čas opravljanja nalog zunaj države, med pripravljenostjo ali opravljanjem nalog kolektivne obrambe v skladu z načrti zavezništva, v izrednem ali vojnem stanju, v času, ko je enota dana na razpolago zavezništvu oziroma šest mesecev ali manj pred napotitvijo na nalogo v tujino. Povišano pripravljenost uvede s pisnim ukazom načelnik Generalštaba Slovenske vojske. V času povišane pripravljenosti se ne uporabljata Direktiva 2003/88/ES o delovnem času in Zakon o delovnih razmerjih (dnevni, tedenski počitek, mesečna obveznost, odmor) (Uradni list RS; št. 21/13, 78/13 – popr. 47/15 – ZZSDT, 33/16 – PZ-F, 52/16, 15/17 – odl. US, 22/19 – ZPosS, 81/19, 203/20 – ZIUPOPVE, 119/21 – ZpmIS-A, 202-21 – odl. uS, 15/22 in 54/22 – ZUPS-1, v nadaljevanju: Zakon o delovnih razmerjih ali ZDR-1), ker je to izjema po sodbi EU, saj sistem rotacije zaposlenih, ki bi omogočal zagotovitev spoštovanja zahtev iz Direktive

2003/88/ES ni primeren. Prav tako ne veljajo omejitve glede kraja opravljanja dela. Predlagana rešitev ohranja absolutne prepovedi takega razporejanja delovnega časa za posamezne kategorije (nosečnost, ženske prvo leto po porodu ipd.). Predvideva se tudi izjema – če sta oba starša zaposlena v Slovenski vojski, lahko eden izmed staršev uveljavlja varstvo otroka do 15. leta. Pripadnik, ki bi zavrnil ukaz med povišano pripravljenostjo oziroma opravljanjem nalog, ki se štejejo za povišano pripravljenost, zaradi česar je upravičen do povečanja plače skladno s tretjim odstavkom 59. člena tega zakona, mora tako prejeti povečanje plače vrniti.

Ureja se delovni čas med opravljanjem stražarske službe, in sicer kot dopusten odstop od Direktive 2003/88/EU. Pri opravljanju stražarske službe gre namreč za tako posebno dejavnost, da zanjo sistem rotacije zaposlenih, ki bi omogočal zagotovitev spoštovanja zahtev iz Direktive 2003/88/ES, ni primeren. Kot izhaja iz sklepnih predlogov generalnega pravobranilca v zadevi C-742/19 z dne 28. 1. 2021, je v suverenosti vsake države članice, da določi, kaj je v njenem nacionalnem kontekstu nujno potrebno za uresničevanje nalog, ki so zaupane oboroženim silam, ter s tem za varovanje nacionalne varnosti in nemoteno delovanje temeljnih funkcij. Pri varovanju te vrste objektov gre torej za interes nacionalne varnosti, da se varovanje oziroma stražarska služba opravlja neprekinjeno, na objektih, ki so vitalnega pomena tako z vidika obrambe, kot tudi notranje varnosti (javni red), kot dveh temeljnih podsistemov nacionalne varnosti. S tem pa se preprečujejo nedovoljeni vstopi in posegi, tudi teroristični, ki bi lahko povzročili nepopravljive posledice za nacionalno varnost. Poleg navedenega je dodaten argument za določitev izjeme od direktive tudi večja ranljivost varovanega objekta ob izvajanju vsakodnevnih rotacij. Vsakodnevno vstopanje in izstopanje v oziroma iz objekta po enakem vzorcu lahko namreč vzbuja pozornost virov ogrožanja, kar lahko predstavlja potencialno ranljivost objekta. Nepooblaščen osebe bi lahko v takšnih primerih razbrale način varovanja objektov, s tem pa bi se lahko povečala tudi možnost nepooblaščenega delovanja na objekt. Poleg navedenega pa so ti objekti tudi zelo oddaljeni od matičnih lokacij vojaških oseb, kjer običajno opravljajo vojaško službo, in so razpršeni po celotnem območju Republike Slovenije, kar zahteva ustrezno organiziranje enot za izvajanje stražarske službe.

3 OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN IN DRUGA JAVNA FINANČNA SREDSTVA

Finančne posledice sprejema zakona bodo po ocenah znašale približno 279.200 EUR na leto in vključujejo kritje stroškov izobraževanja za pridobitev srednje poklicne oziroma srednje splošne ali srednje strokovne izobrazbe v višini 65.000 EUR ter povečani stroški dela za izvajanje straže, ki so po predlogu zakona za približno 214.200 EUR na leto višji kot v obstoječem sistemu.

Finančnih posledic preostalih predlaganih členov ni.

Sprejem zakona ne bo imel finančnih posledic za druga javna sredstva.

4 NAVEDBA, DA SO SREDSTVA ZA IZVAJANJE ZAKONA V DRŽAVNEM PRORAČUNU ZAGOTOVLJENA, ČE PREDLOG ZAKONA PREDVIDEVA PORABO PRORAČUNSKIH SREDSTEV V OBDOBJU, ZA KATERO JE BIL DRŽAVNI PRORAČUN ŽE SPREJET

Sredstva za izvajanje zakona so v letih 2023 in 2024 zagotovljena v državnih proračunih v okviru finančnih načrtov Ministrstva za obrambo pri proračunskem uporabniku 1914 Slovenska vojska.

5 PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOSTI PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE

Zakon ni predmet usklajevanja s pravnim redom EU.

HRVAŠKA

Zakon o službi v oboroženih silah Republike Hrvaške ureja vsa vprašanja, povezana s službo v vojski, in sicer postopke zaposlitve, pravice, dolžnosti in odgovornosti pripadnikov, vrste činov, napredovanja v činih, prenehanje vojaške službe in druga področja, povezana s službo v hrvaški vojski. S tem zakonom je pripadnikom, ki so sicer uslužbenci ministrstva za obrambo, priznan drugačen pravni status kot drugim javnim uslužbencem.

Na podlagi omenjenega zakona je najmanjša stopnja izobrazbe za sprejem v vojaško službo srednješolska izobrazba. Navedena stopnja izobrazbe se zahteva za vojake in podčastnike. Glede zahtevane stopnje izobrazbe ni odstopanj.

Vojaki, ki podpišejo dvoletno pogodbo o opravljanju vojaške službe, morajo opraviti pripravništvo (poskusna doba), ki traja najmanj šest mesecev, in za to obdobje dobivajo plačilo, ki je enako kot za vojake, ki so že opravili pripravništvo. Zakon predvideva možnost napotitve vojaških oseb na šolanje za pridobitev višje stopnje izobrazbe. Če šolanje traja dlje kot šest mesecev, se vojaške osebe razrešijo iz opravljanja vojaške službe do konca šolanja.

Starejši pripadniki oboroženih sil, ki v tekočem letu dosežejo starost 55 let, so pri opravljanju vojaške službe oproščeni preverjanja gibalnih sposobnosti. Pripadniki, ki opravljajo vojaško službo, imajo pravico do treh dni plačanega dopusta za nego težko bolnega otroka in imajo pravico do neplačanega dopusta, ki lahko traja do enega leta za nego otroka. Skladno s splošnimi predpisi v Republiki Hrvaški ima vojaška oseba pravico opravljati delo za polovičen delovni čas zaradi nege otroka s posebnimi potrebami.

Delovni čas v okviru vojaške službe je organiziran kot delovni čas po posebnem razporedu in obsega delo za čas vaj, vojaškega usposabljanja in drugih oblik usposabljanja, dežurstev, straže, terenskega dela, taborjenja, sodelovanja v mednarodnih mirovnih operacijah in na misijah oziroma na drugem mestu opravljanja nalog. Izvajalci vojaške službe so za čas, daljši od rednega dela, kot so nočno delo, izmensko delo, sobotno in nedeljsko delo ter delo ob praznikih, in za stanje pripravljenosti upravičeni do dodatkov.

Delovni čas posameznih vojaških enot je lahko razporejen tako, da vojaške osebe nekaj časa bivajo na vadbišču, poligonu ali v vojašnici zaradi posebnosti vojaške službe, del časa pa so zunaj službe v stanju pripravljenosti. Za del takega delovnega časa po posebnem razporedu lahko vojaška oseba dela 12 ur na dan, preostalih 12 ur pa je v stanju aktivne pripravljenosti za delo. Navedeno stanje pripravljenosti se ne obravnava kot delovni čas, v katerem bi se lahko ustvarila pravica do nadurnega dela. Namesto tega dobivajo pavšalno finančno nadomestilo in proste dni (za pet delovnih dni en prosti dan, za en nedelovni dan en prosti dan). Načelnik generalštaba lahko z ukazom odredi začasno pripravljenost za

posamezne enote ob nevarnosti in velikih nesrečah. Za te primere pripravljenosti imajo pripadniki pravico do finančnega nadomestila.

V okviru sodelovanja v mednarodnih operacijah in na misijah ter pri drugih dejavnostih v tujini se ne uporabljajo omejitve glede maksimalnega števila delovnih ur delovnega časa in dnevnega ter tedenskega odmora. Razpored dolžnosti je opredeljen v okviru dokumenta standardnih operativnih postopkov (SOP) za vsako posamezno operacijo. Napoteni pripadniki imajo pravico do posebne dnevnicke in pravico do deset dni plačanega dopusta za vsakih pet mesecev na operaciji.

AVSTRIJA

Temelji delovanja obrambnega sistema in naloge avstrijske vojske so določeni v Zveznem ustavnem zakonu in Zakonu o obrambi. Delovnopравни status zvezne vojske urejajo še zakoni o uradniškem delovnopravnem razmerju, plačah za uslužbence in dodatkih v vojski. Posebni zvezni zakon ureja naloge in pristojnost vojske pri vojaški obrambi države.

Pripadniki zvezne vojske so del državnih struktur, zato zanje veljajo enaki predpisi kot za druge državne uslužbence. Nekatere izjeme veljajo le za pripadnike vojaške organizacije, in sicer na področjih disciplinskega prava in plač ter nagrajevanj.

Najmanjša stopnja izobrazbe za sprejem v vojaško službo je srednješolska izobrazba za vojake in podčastnike. Glede zahtevane stopnje izobrazbe ni odstopanj. Za zaposlitev kandidati ne potrebujejo delovnih izkušenj, pripravniška doba se ne izvaja. Usposabljanje in opravljanje vojaškega poklica se štejeta kot redno delo. Sistem podpira možnosti, da se kandidati, ki jih to zanima, šolajo na višjih stopnjah izobraževanja, zlasti na Nacionalni obrambni akademiji. Poklicni vojaki imajo enake pravice kot civilni uslužbenci. Kot državne uslužbence jih ni mogoče odpustiti in lahko ostanejo v sistemu do upokojitve. Poklicni pripadniki, ki imajo šoloobvezne otroke oziroma otroke s posebnimi potrebami, nimajo posebnih pravic. Skrb za svojce državnih uslužbencev je del delovnopravnih razmerij in jih določajo splošni zakoni.

Redna plača poklicnih vojakov vključuje 41 delovnih ur na teden. Delavci (uslužbenci) v pripravljenosti na domu so upravičeni do doplačila za dežurstvo. Nadurna terenska usposabljanja se rešujejo s pavšalnimi plačili, ki upoštevajo »čas prisotnosti«.

Na misijah v tujini ali med služenjem vojaškega roka v povišani pripravljenosti ni časovnih omejitev dela. Delovna obremenitev se lahko razlikuje glede na vrsto misije, na kateri se določijo obdobja počitka, da se zagotovi vzdržljivost v daljšem časovnem obdobju. V takih razmerah lahko delo traja več kot osem ur na dan in več kot pet dni na teden. Za dodatni čas angažiranja se zagotavlja dodatno nadomestilo, podobno kot za sodelovanje na misiji (v obliki pavšalnih zneskov).

ITALIJA

Delovanje obrambnega sistema in naloge italijanske vojske so določeni z večjim številom predpisov s področja obrambe in oboroženih sil. Oborožene sile, vključno z orožniki, prištevajo k »italijanskim silam«, v katere vključujejo še policijo, policijo v zaporih, finančno policijo in poklicne gasilce. Delovnopравни status vojaških oseb urejajo na podlagi italijanskih in pravnih načel EU ter skupnih načel za vse »italijanske sile« s posebnimi vojaškimi

predpisi. Tako zagotavljajo posebnost poslanstva in delovanja vojske. Ključni dokument za urejanje plač in delovnega časa za vojaške osebe je kolektivna pogodba za vojsko in policijo, brez vodstvenega osebja. Med vodstveno osebje se v vojski šteje osebje s činom majorja in višje. Pogodba se navadno sklepa za tri leta in tako sledi triletnemu državnemu proračunu. V praksi se dopolnjuje ali sklepa vsako drugo leto.

Za navadnega vojaka se zahtevata starost od 18 do 25 let ter izpolnjeno obvezno osnovno desetletno šolanje med 6. in 16. letom starosti. Znotraj tega pa mora uspešno končati najmanj petletno osnovno šolo in triletno srednjo šolo prve stopnje. Odstopanj od zahtevane izobrazbe ni. Večina vojakov ima z dodatnim eno- do dvoletnim šolanjem dokončano poklicno izobrazbo. Za zaposlitev kandidati ne potrebujejo delovnih izkušenj, pripravniška doba se ne izvaja. Pridobivanje višje izobrazbe je omogočeno. Vojaki in nižji podčastniki si znotraj vojaškega usposabljanja večinoma pridobijo različne poklicne licence.

Ureditev delovnega časa in njegovega obsega izhaja iz poslanstva vojske, ki naj bi bila pripravljena in, če je treba, kadar koli angažirana. Kljub temu se z organizacijo dela in plačilom sledi splošnim določilom zakonodaje (40-urnemu delovnemu tednu).

Vojaške osebe navadno lahko delajo več kot 8 ur na dan, če se jim omogoči 12-urni dnevni počitek. Če delajo več kot 12 ur, navadno do 24 ur, imajo naslednji dan prost. Tako lahko pripadniki delajo skupaj 3 dni, kar je 72 ur (in so 4 dnevi prosti). Delo se mora organizirati tako, da se spoštuje 40-urni delavnik, za dodatno delo pa se izplačujejo nadure. Za vsako delo ob nedeljah ali praznikih jim pripadajo nadure, če trajajo več kot 5 ur, pa tudi 2 prosta dneva. Za delo v posebnih pogojih se izplačujejo dodatki.

Če delajo na oddaljeni lokaciji od doma, dobijo dodatke in primerno namestitev za prosti čas. V času vaj in usposabljanja so lahko angažirani pod posebnimi pogoji, ki omogočajo tudi štiritedensko angažiranje z zagotovljenim operativnim počitkom v izjemnih pogojih. Pri opravljanju nalog v mirovnih operacijah in na misijah so angažirani po posebnem režimu, ki se določi s posebnimi dokumenti. Tako delo naj ne bi trajalo več kot šest mesecev skupaj. Na takem delovanju, ob izrednih razmerah in v vojni se navadno dnevni operativni počitek zmanjša na 8 ur, tedenski pa na 12 ur.

POLJSKA

Nov zakon o obrambi Poljske (marec 2022) je v celoti nadomestil 14 različnih zakonskih dokumentov, ki so pravno urejali področja delovanja celotnega obrambnega sistema države. Zakon med drugim določa tudi materialni in osebni obseg obveznosti obrambe domovine, načela načrtovanja in financiranja razvoja oboroženih sil, vrste vojaške službe, pogoje za imenovanje v vojaško službo, potek te službe in pravila o odpustu iz nje, načela in način razlikovanja vojakov ter njihovo disciplinsko odgovornost in pravila za prejemanje prejemkov ter drugih ugodnosti za vojake.

Za zaposlitev vojaka se zahteva vsaj končana osnovna šola. Začetek usposabljanja kandidata za poklicno vojaško službo sledi njegovemu imenovanju in ima pravico do osnovnega prejemka, dodatkov k osnovnemu prejemku in drugih denarnih prejemkov. Poklicni vojak se lahko izobražuje, če to ne ovira opravljanja njegovih službenih dolžnosti. Poklicni vojak je lahko napoten na študij ali učenje, pa tudi na pripravništvo, tečaj ali specializacijo in druge oblike usposabljanja ter strokovnega izpopolnjevanja v državi ali tujini.

Zaposleni na Ministrstvu za obrambo se lahko udeleži tudi vojaškega specialističnega usposabljanja, ki je organizirano za vojake na Ministrstvu za obrambo, in sicer na njihovo zahtevo ali z njihovim soglasjem.

V zameno za čas službe, ki presega 40 ur na teden, je poklicni vojak upravičen do odsotnosti z dela v enakem obsegu. Upravičen je vsaj do 11 ur neprekinjenega počitka v 24 urah in/ali 24 ur neprekinjenega počitka v 7 dneh. Evidenco službenega časa, ki potrjuje opravljanje službenih nalog poklicnega vojaka nad normativi, vodi poveljnik vojaške enote. Minister za nacionalno obrambo z odredbo določi dodatne proste dneve, razporeditev dežurstva v tednu in način vodenja evidence dežurstva, pri čemer upošteva tako razporeditev dežurstva v tednu, da je mogoče določiti dežurne naloge v okviru 40 ur v petdnevnem dežurnem tednu.

Vojak je lahko oproščen službenih dolžnosti zaradi oskrbe lastnega bolnega otroka, otroka zakonca poklicnega vojaka, posvojenega otroka, otroka, ki ga je poklicni vojak posvojil v vzgojo in varstvo, do 14. leta starosti, ali zaradi osebne oskrbe bolnega družinskega člana.

Poklicnemu vojaku, ki je razporejen na služenje zunaj ozemlja Republike Poljske, se po končanem služenju v okviru te razporeditve odobri aklimatizacijski dopust, ki traja en delovni dan, za vsakih začetih 10 dni služenja zunaj ozemlja države. Aklimatizacijski dopust lahko traja največ 22 delovnih dni.

Poklicni vojak, ki skrbi za otroka, mlajšega od štirih let, in je poročen z drugim pripadnikom oziroma pripadnico, ne sme biti napoten zunaj kraja opravljanja poklicne vojaške službe hkrati s svojim zakoncem brez njegovega soglasja. Določba se uporablja tudi za poklicnega vojaka, ki sam vzgaja otroka, mlajšega od štirih let.

6 PRESOJA POSLEDIC, KI JIH BO IMEL SPREJEM ZAKONA

6.1 Presoja administrativnih posledic:

a) v postopkih oziroma poslovanju javne uprave ali pravosodnih organov:

Zakon ne bo imel posledic na postopke oziroma poslovanje javne uprave.

b) pri obveznostih strank do javne uprave ali pravosodnih organov:

Zakon ne bo imel posledic na obveznosti strank do javne uprave ali pravosodnih organov.

6.2 Presoja posledic za okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki, in sicer za:

Zakon ne bo imel posledic na okolje.

6.3 Presoja posledic za gospodarstvo, in sicer za:

Zakon ne bo imel posledic na gospodarstvo.

6.4 Presoja posledic za socialno področje, in sicer za:

Sprejem zakona bo imel pozitivne učinke pri zaposlovanju državljanov s končano osnovno šolo, saj bodo imeli poleg zaposlitve tudi možnost pridobiti višjo stopnjo izobrazbe (najmanj srednjo poklicno).

6.5 Presoja posledic za dokumente razvojnega načrtovanja, in sicer za:

Zakon ne bo imel posledic na dokumente razvojnega načrtovanja.

6.6 Presoja posledic za druga področja

Predlog zakona ne bo imel posledic za druga področja.

6.7 Izvajanje sprejetega predpisa

a) Predstavitev sprejetega zakona

Ministrstvo bo sprejeti zakon predstavilo na svojih spletnih straneh.

b) Spremljanje izvajanja sprejetega predpisa

Izvajanje tega zakona bo spremljalo Ministrstvo za obrambo. Metodologija za spremljanje doseganja ciljev ni predvidena.

6.8 Druge pomembne okoliščine v zvezi z vprašanji, ki jih ureja predlog zakona

/

7 Prikaz sodelovanja javnosti pri pripravi predloga zakona

Predlog zakona je bil v skladu s 100.b členom Zakona o obrambi posredovan v mnenje sindikatom na Ministrstvu za obrambo.

Sindikat vojske, obrambe in zaščite ter Sindikat Ministrstva za obrambo sta k predlogu sprememb zakona dala negativno mnenje (mnenje KM-2022-09/09 z dne 9. 9. 2022 in mnenje z dne 3. 10. 2022), Sindikat vojakov Slovenije in Sindikat pilotov Ministrstva za obrambo pa na predlog zakona nista dala pripomb. Sindikatoma, ki sta dala mnenje, je bil ob upoštevanju 100.b člena Zakona o obrambi posredovan pisni odgovor s pojasnili, zakaj mnenje sindikatov ni bilo upoštevano. V okviru socialnega dialoga in poskusa uskladitve zakona s predstavniki sindikatov so bili izvedeni sestanki s predstavniki sindikatov, na katerih so jim bili vsebina zakona in razlogi za sprejem tudi pojasnjeni.

Sindikati so bili seznanjeni z zadnjo medresorsko usklajeno različico predloga zakona dne 9. 1. 2023.

Predlog zakona je bil od 28. oktobra 2022 do 28. novembra objavljen na portalu e-demokracija. Ministrstvo za obrambo ni prejelo pripomb javnosti.

Predlog zakona je bil posredovan v mnenje Državnemu odvetništvu Republike Slovenije, ki je podalo svoje pripombe dne 18. 11. 2022. Ministrstvo za obrambo mu je odgovorilo z dodatnimi pojasnili dne 30. 11. 2022.

8 Podatek o zunanjem strokovnjaku oziroma pravni osebi, ki je sodelovala pri pripravi predloga zakona, in znesku plačila za ta namen

Pri pripravi zakona ni sodeloval zunanji strokovnjak oziroma pravna oseba.

9 Navedeni predstavniki predlagatelja bodo sodelovali pri delu državnega zbora in delovnih teles

- Marjan Šarec, minister za obrambo,
- dr. Damir Črnčec, državni sekretar na Ministrstvu za obrambo,

- Rudi Medved, državni sekretar na Ministrstvu za obrambo,
- generalmajor Robert Glavaš, načelnik Generalštaba Slovenske vojske,
- Igor Nered, sekretar v Kabinetu ministra,
- mag. Vanja Svetec Leaney, namestnica generalnega sekretarja na Ministrstvu za obrambo.

II BESEDILO ČLENOV

Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o službi v Slovenski vojski

1. člen

V Zakonu o službi v Slovenski vojski (Uradni list RS, št. 68/07, 58/08 – ZSPJS-I in 121/21) se za 49. členom doda nov 49.a člen, ki se glasi:

»49.a člen

(zaposlitev vojaka z dokončano osnovno šolo)

(1) Ne glede na peti odstavek prejšnjega člena se kot ustrezna izobrazba za vojaka šteje tudi dokončana osnovna šola, če kandidat za zaposlitev ob sklenitvi pogodbe o zaposlitvi z ministrstvom sklene pogodbo o izobraževanju ob delu za pridobitev srednje poklicne oziroma srednje splošne ali srednje strokovne izobrazbe (v nadaljnjem besedilu: pogodba o izobraževanju).

(2) Kandidat za zaposlitev, ki se ob sklenitvi pogodbe o zaposlitvi že izobražuje za pridobitev srednje poklicne oziroma srednje splošne ali srednje strokovne izobrazbe, je upravičen do povračila stroškov izobraževanja, ki so mu nastali pred sklenitvijo pogodbe o zaposlitvi z ministrstvom.

(3) Do pridobitve srednje poklicne oziroma srednje splošne ali srednje strokovne izobrazbe se kandidat za vojaka oziroma vojaka iz prvega odstavka tega člena razporedi na formacijsko dolžnost vojaka, za katero se zahteva srednja poklicna izobrazba.

(4) Kandidat za vojaka oziroma vojak iz prvega odstavka tega člena mora po končanem izobraževanju ostati v delovnem razmerju na ministrstvu najmanj dvakrat toliko časa, kolikor je trajalo izobraževanje, v skladu s pogodbo o izobraževanju. Če kandidat za vojaka oziroma vojak odpove pogodbo o zaposlitvi pred koncem izobraževanja iz razlogov na strani kandidata za vojaka oziroma vojaka, sporazumno ali se mu odpove pogodba o zaposlitvi iz krivdnih razlogov, mora vrniti stroške pridobitve srednje poklicne oziroma srednje splošne ali srednje strokovne izobrazbe v celoti. Če po končanem izobraževanju odpove pogodbo o zaposlitvi pred iztekom roka, določenega v prvem stavku tega odstavka, iz razlogov na strani kandidata za vojaka oziroma vojaka, sporazumno ali se mu odpove pogodba o zaposlitvi iz krivdnih razlogov, mora vrniti sorazmerni del stroškov pridobitve srednje poklicne oziroma srednje splošne ali srednje strokovne izobrazbe.

(5) S posameznim izvajalcem izobraževanja za pridobitev srednje poklicne oziroma srednje splošne ali srednje strokovne izobrazbe (v nadaljnjem besedilu: izvajalec izobraževanja) ministrstvo sklene pogodbo, s katero se opredelijo izvedba izobraževalnega programa in stroški izvajanja. Če ministrstvo nima sklenjene pogodbe z izvajalcem izobraževanja, se stroški izobraževanja povrnejo na podlagi računa izvajalca izobraževanja. Minister podrobneje uredi izvajanje pravic in obveznosti iz tega člena.«.

2. člen

V 50. členu se peti in šesti odstavek črtata.

Dosedanja sedmi in osmi odstavek postaneta peti in šesti odstavek.

V sedanjem devetem odstavku, ki postane sedmi odstavek, se beseda »četrtega« nadomesti z besedo »petega«.

V sedanjem desetem odstavku, ki postane osmi odstavek, se črta besedilo »kritje stroškov iz petega odstavka tega člena in«.

3. člen

Za 53. členom se dodata nova 53.a in 53.b člen, ki se glasita:

»53.a člen

(delovni čas v času povišane pripravljenosti)

(1) Med povišano pripravljenostjo sta delovni čas pripadnikov in kraj opravljanja dela odvisna od vrste, namena in obsega dela ter službenih potreb. Za ta čas določbe drugih zakonov in predpisov, ki urejajo časovne omejitve dnevne, tedenske ali mesečne delovne obveznosti, upoštevanje odmora, dnevnega ali tedenskega počitka ter dela prek polnega delovnega časa, ne veljajo. O razporeditvi delovnega časa odloča nadrejeni poveljnik.

(2) Omejitve in prepovedi glede kraja opravljanja dela in odrejanja delovnega časa, vključno s prerazporejanjem delovnega časa, odrejanjem dela prek polnega delovnega časa in opravljanjem nočnega dela zaradi varstva nekaterih kategorij delavcev v skladu z zakonom, ki ureja delovna razmerja, v času povišane pripravljenosti ne veljajo.

(3) Ne glede na prejšnji odstavek v času povišane pripravljenosti veljajo omejitve in prepovedi za:

- kategorije pripadnikov, za katere v skladu z zakonom, ki ureja delovna razmerja, velja absolutna prepoved prerazporejanja delovnega časa, odrejanja dela prek polnega delovnega časa in opravljanja nočnega dela;
- enega izmed staršev, in sicer zaradi vzgoje in varstva otroka, ki še ni dopolnil 15 let starosti, če sta oba starša pripadnika Slovenske vojske in razporejena v poveljstvo, enoto ali zavod, ki je v povišani pripravljenosti;
- starša, ki živi sam z otrokom, ki še ni dopolnil 15 let starosti;
- starša, ki neguje in varuje hudo bolnega otroka ali otroka, ki potrebuje posebno nego in varstvo v skladu s predpisi, ki urejajo družinske prejemke.

(4) Ne glede na določbe drugih zakonov in predpisov, ki urejajo počitek, se v primerih iz tega člena zagotavlja pravica do počitka v takšnem trajanju, ki je ustrezen in nujen za zagotovitev varnosti in zdravja pripadnika in se omogoča glede na vrsto, namen in obseg dela ter v obsegu, kot to dopuščajo razmere in službene potrebe, o čemer odloča nadrejeni poveljnik.

(5) Pripadnik, ki iz neopravičenih razlogov odkloni ali ne izvrši ukaza med povišano

pripravljenostjo oziroma opravljanjem nalog, ki se štejejo za povišano pripravljenost v skladu s tem zakonom in Zakonom o obrambi, ter je razporejen v enoto, ki je dana na razpolago za uporabo za določeno časovno obdobje v skladu z načrti za kolektivno obrambo v okviru zavezništva oziroma v skladu z drugimi mednarodnimi pogodbami, ali v enoto oziroma skupino z drugačno stopnjo pripravljenosti, namenjeno za bojno delovanje v miru v primeru potrebe, zaradi česar je upravičen do povečanja plače skladno s tretjim odstavkom 59. člena tega zakona, mora tako prejeta povečanje plače vrniti za celotno obdobje povišane pripravljenosti.

53.b člen

(delovni čas med opravljanjem stražarske službe)

(1) Delovni čas med opravljanjem stražarske službe zaradi zagotavljanja stalne prisotnosti na določenem kraju traja nepretrgoma do 24 ur in neprekinjeno do največ sedem dni. Vojaške osebe, ki opravljajo stražarsko službo, opravljajo delo v neenakomerno razporejenem ali začasno prerazporejenem delovnem času.

(2) Čas med opravljanjem stražarske službe, ko vojaške osebe opravljajo delo, ne presega 12 ur na dan oziroma 12 ur in čas, potreben za prevzem in predajo nalog, razen ob izrednem dogodku ali zaradi dokončanja začete naloge.

(3) Vse ure med opravljanjem stražarske službe se štejejo v delovni čas. Vojaške osebe imajo pravico do prekinitve za odmor in počitek na kraju, na katerem se opravlja stražarska služba.

(4) Vojaškim osebam se zagotovi dnevni in tedenski počitek v referenčnem obdobju šestih mesecev.«.

4. člen

V 62. členu se v prvem odstavku v 9. točki pika nadomesti s podpičjem ter se dodata novi 10. in 11. točka, ki se glasita:

»10. če odkloni ali ne izvrši ukaza med povišano pripravljenostjo – z dnem dokončnosti akta o enostranski odpovedi pogodbe o zaposlitvi;

11. če skladno z 49.a členom tega zakona ne izpolni obveznosti iz pogodbe o izobraževanju – v 30 dneh po izteku roka, ki je določen v pogodbi o izobraževanju.«.

5. člen

V 92. členu se v sedmem odstavku beseda »sedmega« nadomesti z besedo »šestega«.

6. člen

Naslov 93. člena se spremeni tako, da se glasi »(samovoljna zapustitev enote in neizvršitev ukaza med povišano pripravljenostjo)«, za besedilom, ki se označi kot prvi odstavek, pa se doda nov, drugi odstavek, ki se glasi:

»(2) Z globo od 600 do 1200 EUR se kaznuje za prekršek posameznik, ki odkloni ali ne izvrši ukaza med povišano pripravljenostjo oziroma opravljanjem nalog, ki se štejejo za povišano pripravljenost v skladu s tem zakonom in Zakonom o obrambi.«.

PREHODNA IN KONČNE DOLOČBE

7. člen

(uskladitev predpisov)

Minister v treh mesecih od uveljavitve tega zakona uredi način izvajanja pravic in obveznosti iz 49.a člena zakona.

8. člen

(sprememba 97.č člena Zakona o obrambi)

V Zakonu o obrambi (Uradni list RS, št. 103/04 – uradno prečiščeno besedilo, 95/15 in 139/20) se 97.č člen črta.

9. člen

(prenehanje veljavnosti predpisa)

Z dnem uveljavitve tega zakona preneha veljati Pravilnik o kritju stroškov za pridobitev srednje poklicne in srednje strokovne izobrazbe za zaposlitev v Slovenski vojski kandidatu, ki je sklenil pogodbo o prostovoljnem služenju vojaškega roka (Uradni list RS, št. 60/22).

10. člen

(začetek veljavnosti)

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

III OBRAZLOŽITEV

K 1. členu

Zakon o obrambi (Uradni list RS, št. 103/04 – uradno prečiščeno besedilo, 95/15 in 139/20; v nadaljnjem besedilu: Zakon o obrambi ali ZObr) v petem odstavku 88. člena določa, da je ustrezna stopnja izobrazbe za vojaka praviloma končana srednja poklicna šola, kar omogoča izjemo pri zaposlovanju kandidatov za vojake. Zakon o službi v Slovenski vojski (Uradni list RS, št. 68/07, 58/08-ZSPJS-I in 121/21; v nadaljnjem besedilu: Zakon o službi v Slovenski vojski ali ZSSloV) je z novelo leta 2021 v šestem odstavku 49. člena določil, da je ustrezna izobrazba za vojaka petega kariernega razreda najmanj srednja poklicna izobrazba. Vojak s srednjo poklicno izobrazbo lahko po opravljenem osnovnem vojaškem usposabljanju opravlja tudi naloge na formacijskih dolžnostih vojaka, za katere se zahteva srednja splošna ali srednja strokovna izobrazba.

Glede na vse bolj očitni kadrovski primanjkljaj v Slovenski vojski (v nadaljnjem besedilu: SV) se predlaga, da se s predlagano zakonsko rešitvijo zaposlitve vojaka z osnovnošolsko izobrazbo lahko še dodatno omogoči popolnjevanje nekaterih formacijskih dolžnosti v SV, s čimer se polnoletni državljani Republike Slovenije lahko zaposlijo in ob delu pridobijo vsaj srednjo poklicno oziroma srednjo splošno ali strokovno izobrazbo.

Odstop od splošne določbe glede zahtevane stopnje izobrazbe za zaposlitev kandidata za vojaka oziroma vojaka (šesti odstavek 49. člena ZSSloV) je mogoč le ob pogoju, da se kandidat za vojaka oziroma vojak zanima za nadaljnje izobraževanje in hkrati s sklenitvijo delovnega razmerja sklene z ministrstvom tudi pogodbo o izobraževanju ob delu za pridobitev srednje poklicne oziroma srednje splošne ali srednje strokovne izobrazbe oziroma se že izobražuje za pridobitev srednje poklicne oziroma srednje strokovne izobrazbe. V predlaganem primeru bo kandidat za vojaka oziroma vojak med izobraževanjem opravljal delo vojaka v stalni sestavi in ob delu pridobil zahtevano stopnjo izobrazbe. V obeh primerih bo kandidat za vojaka oziroma vojak z ministrstvom sklenil pogodbo o izobraževanju za pridobitev srednje poklicne oziroma srednje splošne ali srednje strokovne izobrazbe. V pogodbi se bodo natančneje določile pravice in obveznosti obeh strank.

Po podatkih Statističnega urada Republike Slovenije je bilo leta 2021 v srednješolske programe za odrasle vključenih 18.465 državljanov v starosti od 19 do 27 let, kar predstavlja kandidate za zaposlitev v SV. Izobraževanje odraslih postaja vse pomembnejša kategorija, saj prispeva k socialnemu, aktivnemu državljanstvu in osebnemu razvoju posameznika. To nakazujejo tudi podatki Statističnega urada RS, saj je bilo v šolskem letu 2020/2021 v srednješolske programe za odrasle vključenih 13.851 oseb.

Kandidat za vojaka oziroma vojak iz tega člena mora po končanem izobraževanju ostati v delovnem razmerju najmanj dvakrat toliko časa, kolikor je trajalo izobraževanje. Če kandidat za vojaka oziroma vojak odpove pogodbo o zaposlitvi pred koncem izobraževanja po lastni volji oziroma iz razlogov, ki so na strani kandidata za vojaka oziroma vojaka, sporazumno ali se mu odpove pogodba o zaposlitvi iz krivdnih razlogov, mora vrniti stroške pridobitve srednje poklicne oziroma srednje splošne ali srednje strokovne izobrazbe v celoti. Če po končanem izobraževanju po svoji volji oziroma iz razlogov, ki so na strani kandidata oziroma vojaka, odpove pogodbo o zaposlitvi pred iztekom roka, določenega v pogodbi o zaposlitvi, ob sporazumnem prenehanju delovnega razmerja ali če se mu odpove delovno razmerje iz

krivdnih razlogov, mora vrniti sorazmerni del stroškov pridobitve srednje poklicne oziroma srednje splošne ali srednje strokovne izobrazbe. Kot stroški izobraževanja se štejejo vpisnina, šolnina, študijska potovanja, priprava zaključne naloge ipd.

Ministrstvo s posameznim izvajalcem izobraževanja za pridobitev srednje poklicne oziroma srednje splošne ali srednje strokovne izobrazbe (v nadaljnjem besedilu: izvajalec izobraževanja) sklene ustrezno pogodbo, s katero opredeli izvedbo izobraževalnega programa in stroške izvajanja. Pogodbe se sklepajo predvsem z zavodi za poklice, ki jih v Slovenski vojski primanjkuje, trenutno je to predvsem tehnična stroka. Če ima kandidat za zaposlitev že sklenjeno pogodbo o izobraževanju in ministrstvo z izvajalcem izobraževanja, pri katerem se kandidat za zaposlitev že izobražuje, nima sklenjene pogodbe, se stroški povrnejo na podlagi izstavljenih računov in skladno s pravilnikom. Kandidat za vojaka oziroma vojak se lahko šola le ob delu. V roku enega leta mora ob upoštevanju določbe Zakona o obrambi opraviti tudi vojaško strokovno usposabljanje (OVSU). V času od zaposlitve do pridobitve izobrazbe se razporedi na formacijsko dolžnost, za katero se zahteva srednja poklicna izobrazba. Po pridobitvi izobrazbe pa skladno s šestim odstavkom 49. člena ZSSloV lahko opravlja tudi naloge na formacijski dolžnosti vojaka, za katero se zahteva srednja splošna ali srednja strokovna izobrazba.

Minister s pravilnikom natančneje določi tudi izvajanje pravic in obveznosti iz delovnega razmerja iz tega člena. Za stroške izobraževanja ob delu se štejejo vpisnina, šolnina, priprava zaključnih nalog idr.

K 2. členu

Novela zakona iz leta 2021 je ustvarila pravno podlago za financiranje pridobitve srednje poklicne oziroma strokovne izobrazbe kandidatu, ki je sklenil pogodbo o prostovoljnem služenju vojaškega roka (predvsem za morebitne kandidate za zaposlitev v stalni sestavi SV oziroma dolgoročno tudi za pogodbene pripadnike rezervne sestave SV). Ker se od uveljavitve zadnje novele ZSSloV za tak način izobraževanja ni odločil nihče, se ta možnost ukinja in nadomešča z ustreznjšo rešitvijo, ki je določena z novim 49.a členom. S predlogom zaposlovanja kandidatov za zaposlitev z le dokončano osnovno šolo, kot se določa z 49.a členom ZSSloV, se bo omogočilo zaposlovanje kandidatov s končano osnovno šolo s takojšnjim učinkom na popolnitev stalne sestave SV, zato se peti in šesti odstavek 50. člena ZSSloV črtata. Posledično se v sedanjem desetem odstavku, ki postane osmi odstavek, zaradi črtanja petega odstavka črta besedilo, da minister uredi kritje stroškov iz petega odstavka tega člena, kar pomeni, da z dnem uveljavitve tega zakona preneha veljati pravna podlaga za Pravilnik o kritju stroškov za pridobitev srednje poklicne in srednje strokovne izobrazbe za zaposlitev v Slovenski vojski kandidatu, ki je sklenil pogodbo o prostovoljnem služenju vojaškega roka (Uradni list RS, št. 60/22).

Dosedanja sedmi in osmi odstavek postaneta peti in šesti odstavek. V sedanjem devetem odstavku, ki postane sedmi odstavek, se popravi sklicevanje (redakcijski popravek), in sicer je pravilno sklicevanje na peti, namesto na četrti odstavek tega člena.

K 3. členu

K novemu 53.a členu

Delovni čas v času povišane pripravljenosti pomeni izjemo od delovnega časa, določenega

v ZObr in Zakonu o delovnih razmerjih. ZSSloV lahko ureja vprašanja o vojaški službi ali delu v SV, ki z Zakonom o obrambi niso urejena. S tem členom se ureja delovni čas v času povišane pripravljenosti. Delovni čas pripadnikov, ki so razporejeni v poveljstvo, enoto ali zavod, ki je v povišani pripravljenosti je lahko razporejen enakomerno ali neenakomerno, ne glede na določbe predpisov o časovnih omejitvah dnevne, tedenske ali mesečne delovne obveznosti, odmora, dnevnega ali tedenskega počitka in dela čez polni delovni čas. O razporeditvi delovnega časa med opravljanjem vojaške službe v povišani pripravljenosti odloča nadrejeni poveljnik. Pri enoti, ki je napotena na opravljanje vojaške službe izven države je nadrejeni poveljnik, poveljnik take enote.

ZObr v drugem odstavku 97.f člena sicer glede počitka določa, da ima delavec v obdobju sedmih zaporednih dni poleg pravice do dnevnega počitka praviloma tudi pravico do počitka, ki traja najmanj 24 neprekinjenih ur. Če mora delavec zaradi službenih obveznosti, varnostnih razmer, nemotenega opravljanja nalog civilne obrambe ali izvajanja materialne in zdravstvene oskrbe vojske oziroma nemotenega izvajanja vojaškega izobraževanja ter usposabljanja delati na dan, ko mu pripada tedenski počitek, se mu ta zagotovi v tekočem ali naslednjem mesecu (tretji odstavek 97.f člena ZObr). Pravica do tedenskega počitka je temeljna pravica iz delovnega razmerja, vendar so mogoča odstopanja od te ureditve. Odstopanja od navedene pravice dopušča tudi 158. člen Zakona o delovnih razmerjih (Uradni list RS, št. 21/13, 78/13 – popr., 47/15 – ZZSDT, 33/16 – PZ-F, 52/16, 15/17 – odl. US. 22/19 – ZPosS, 81/19 in 203/20 – ZIUPOPĐVE; v nadaljnjem besedilu: ZDR) v povezavi z Direktivo 2003/88/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 4. 11. 2003 o določenih vidikih organizacije delovnega časa (v nadaljnjem besedilu Direktiva 2003/88/ES), ki se v uvodnem delu sklicuje na Direktivo Sveta 89/391/EGS z dne 12. 6. 1989 o uvajanju ukrepov za spodbujanje izboljšav za varnost in zdravje delavcev pri delu.

Institut povišane pripravljenosti ureja ZSSloV v 3. členu. Povišana pripravljenost je institut, ki ga poznajo vse vojaške organizacije in ravnanje pripadnika v takih razmerah je podvrženo posebnim zahtevam, dolžnostim in odgovornostim. Povišana pripravljenost zagotavlja, da lahko vojaška enota organizirano in pravočasno začne izvajati ukazano delovanje ne glede na razmere, kraj ali nasprotnika. Povišana pripravljenost je potrebno ali zahtevano stanje v poveljstvu, enoti ali zavodu v miru, med opravljanjem nalog SV zunaj države, med pripravljenostjo ali opravljanjem nalog kolektivne obrambe v skladu z načrti v okviru zavezništva ter v izrednem ali vojnem stanju. Za povišano pripravljenost se šteje tudi čas po sprejemu odločitve, da se na opravljanje nalog napoti enota, ki je v pripravljenosti za delovanje v skladu z načrti za kolektivno obrambo v okviru zavezništva oziroma v skladu z mednarodnimi pogodbami, v obdobju šestih mesecev ali krajšem obdobju pred opravljanjem vojaške službe zunaj države.

Predlagana ureditev sledi ureditvi iz 64. člena ZSSloV, in sicer o urejanju posebnega položaja vojaške osebe oziroma njenih pravic v času povišane pripravljenosti. Če namreč vojaška oseba odpove pogodbo o zaposlitvi med povišano pripravljenostjo, je določeno, da odpovedni rok začne teči z dnem, ko preneha veljati povišana pripravljenost oziroma je odpravljenost stanje, ki se po tem zakonu šteje za povišano pripravljenost, kar odstopa od tega odpovednega roka v običajni pripravljenosti SV. Zaradi pomena stanja povišane pripravljenosti morajo veljati nekatere omejitve pravic delavcev, zato mora biti drugače od splošne zakonodaje urejen tudi delovni čas.

Povišana pripravljenost pomeni stanje v poveljstvu, enoti in zavodu in izraža zlasti njihovo večjo bojno pripravljenost. Pripadniki, ki so razporejeni v tako poveljstvo, enoto ali zavod, so zaradi posebnosti takega stanja lahko podvrženi omejitvam glede posameznih pravic iz delovnega razmerja. Enota, ki bo napotena na opravljanje vojaške službe izven države, je lahko v povišani pripravljenosti največ šest mesecev ali krajšem pred napotitvijo. Ko enota ni več v povišani pripravljenosti (npr. ob vrnitvi iz opravljanja vojaške službe izven države) so pripadniki take enote podvrženi konsolidaciji oziroma vrnitvi nazaj na delo v običajnih pogojih dela. Stanje povišane pripravljenosti je ukrep, za katerega že po naravi stvari izhaja, da traja samo določen čas. Iz narave stanja takega ukrepa tudi izhaja, da za pripadnike, ko stanje povišane pripravljenosti enote, katere del so, preneha, tudi prenehajo veljati omejitve posameznih pravic iz delovnega razmerja.

Pripadniki enote, ki je v povišani pripravljenosti so uigran kolektiv, ki je bi pred tem podvržen daljšemu usposabljanju, v katerem so se simulirali določeni postopki, ravnanja in so se preigravale različne situacije in položaji. Enota, ki je v povišani pripravljenosti, je oblikovana namensko, za določeno (predvidljivo ali nepredvidljivo) nalogo. Pripadniki takih enot se kolektivno usposabljaajo (tj. skupaj, enotno in povezljivo, vsak s svojimi nalogami in skupnim ciljem, kar edino omogoča (kasneje) učinkovito izvedbo naloge) ter ob tem tudi simulirajo (preigravajo) konkretne položaje, katerim bi bili lahko kasneje podvrženi v realnih situacijah (ob aktivaciji njihove enote za točno določeno nalogo). Pripadniki enote, ki bo napotena na opravljanje vojaške službe izven države se določen čas (maksimalno šest mesecev) pred napotitvijo usposabljaajo, vse z namenom strokovnega in varnega opravljanja nalog zunaj države. Za vsakega pripadnika se pred napotitvijo natančno določijo njegove naloge in zadolžitve v tujini. Zaradi potrebe po uigranosti tovrstnih enot, bi lahko izpad oziroma odklonitev napotitve s strani pripadnika lahko ogrozil izvajanje nalog zunaj države. Enota, ki je v povišani pripravljenosti, predstavlja vrhunsko in najbolj usposobljeno enoto za posredovanje, kadarkoli in kjerkoli, ne glede na razmere in nasprotnika. Stanje povišane pripravljenosti enote (pred napotitvijo na nalogo) predstavlja tako posebno dejavnost oboroženih sil, kjer obstajajo posebne varnostne potrebe, zaradi kateri se v teh primerih Direktiva 2003/88/ES ne uporablja. Glede na predstavljeno namreč sistem rotacije zaposlenih, ki bi omogočal zagotovitev spoštovanja zahtev iz Direktive 2003/88/ES ni primeren. V stanju povišane pripravljenosti pa se izvaja tudi neprekinjeno usposabljanje (operativno urjenje) pripadnikov te enote, kar je še dodaten argument za izključitev te dejavnosti iz Direktive 2003/88/ES.

Iz istega razloga, ker gre za posebno dejavnost oboroženih sil, je potrebno med povišano pripravljenostjo omejiti tudi pravice nekaterih, sicer varovanih kategorij delavcev, kar je urejeno v zakonu, ki ureja delovna razmerja. Treba je preprečiti možnost, da bi se pripadniki SV izognili opravljanju vojaške službe v času povišane pripravljenosti, ko je opravljanje te službe povezano tudi z večjimi nevarnostmi oziroma tveganji. Predlaga se, da sta v času povišane pripravljenosti delovni čas pripadnikov in kraj opravljanja dela odvisna od vrste, namena, obsega dela in službenih potreb, zaradi česar se določbe drugih zakonov in predpisov, ki urejajo časovne omejitve dnevne, tedenske ali mesečne delovne obveznosti, upoštevanje odmora, dnevnega ali tedenskega počitka ter dela prek polnega delovnega časa, ne uporabljajo. Delovni čas v času povišane pripravljenosti se tako uredi drugače, kot to velja po splošnih predpisih. O razporeditvi delovnega časa odloča nadrejeni poveljnik. V času povišane pripravljenosti tudi ne veljajo omejitve in prepovedi glede kraja opravljanja dela (208. člen ZDR-1) ter odrejanja delovnega časa, vključno s prerazporejanjem

delovnega časa, odrejanjem dela prek polnega delovnega časa ter opravljanjem nočnega dela zaradi varstva različnih kategorij delavcev po splošnih predpisih. Tako se lahko odredi delo v prerazporejenem delovnem času, delo prek polnega delovnega časa in nočno delo ter opravljanje dela v drugem kraju, na primer napotitev na opravljanje vojaške službe zunaj države, za:

- pripadnike, ki negujejo otroka do treh let starosti (prvi odstavek 185. člen ZDR-1);
- starejše pripadnike (199. člen ZDR-1).

S predlagano rešitvijo se drugače, kot je določeno v 208. členu ZDR-1, ureja, da se pripadnik SV, tudi če gre za varovano kategorijo, lahko napoti na delo v tujino. Izjeme od zapisanega so kategorije, ki jih predlog zakona posebej našteva v tretjem odstavku, in primeri, ki imajo skladno z ZDR-1 absolutno zaščito.

Poseben status in zaščito pred opravljanjem dela v teh razmerah dela imajo torej pripadniki, ki skladno z ZDR-1 uživajo absolutno zaščito:

- noseče pripadnice in še eno leto po porodu oziroma ves čas, ko pripadnica doji otroka (drugi odstavek 185. člen ZDR-1);
- pripadniki, ki imajo polni delovni čas, krajši od 36 ur, zaradi varstvenih razlogov (143. člen ZDR-1);
- pripadniki, ki delajo krajši delovni čas od polnega v skladu s predpisi o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, predpisi o zdravstvenem zavarovanju in drugimi predpisi (65. člen ZDR-1);
- pripadniki, ki bi se jim po pisnem mnenju pooblaščenega zdravnika, oblikovanem ob upoštevanju mnenja osebnega zdravnika, zaradi takega dela lahko poslabšalo zdravstveno stanje.

Predlog zakona ohranja v času odrejene povišane pripravljenosti zaščito še nekaterih kategorij delavcev, in sicer:

- če sta oba starša pripadnika SV in sta razporejena v poveljstvo ali enoto, ki je v povišani pripravljenosti, lahko eden izmed njiju v času odrejene povišane pripravljenosti uveljavlja pravico zaradi vzgoje in varstva otroka, ki še ni dopolnil 15 let starosti;
- če gre za starša samohranilca, ki živi sam z otrokom, ki še ni dopolnil 15 let;
- če gre za starša, ki živi s hudo bolnim otrokom ali otrokom, ki potrebuje posebno nego in varstvo, v skladu s predpisi, ki urejajo družinske prejemke.

Četrty odstavek določa, da je treba pripadnikom zaradi varstva in zdravja pri delu zagotoviti pravico do počitka v takšnem trajanju, ki je ustrezen in nujen za zagotovitev varnosti in zdravja pripadnika in se omogoča glede na vrsto, namen in obseg dela ter v obsegu, kot to dopuščajo razmere in službene potrebe, o čemer odloča nadrejeni poveljnik. Omejitev glede zagotavljanja počitka je skladna s 158. členom ZDR-1, v povezavi z Direktivo Evropskega parlamenta in Sveta 2003/88/ES z dne 4. novembra 2003 o določenih vidikih delovnega časa, ki se v uvodnem delu sklicuje na Direktivo sveta 89/391/EGS z dne 12. junija 1989 o uvajanju ukrepov za spodbujanje izboljšav za varnost in zdravje delavcev pri delu ter veljavno sodno prakso Sodišča Evropske unije. Nekatero službo lahko glede na posebnosti del in nalog uredijo delovni čas in njegovo organizacijo drugače (npr. policija, vojska). Ob povišani pripravljenosti in nalogah oziroma dejavnostih, ki jih pripadniki SV zato opravljajo, ni mogoče spoštovati pravil o organizaciji delovnega časa, kot so določena v Direktivi

2003/88 z dne 4. 11. 2003 o nekaterih vidikih organizacije delovnega časa. To je opravljanje del in nalog v povišani pripravljenosti, katerih resnost in obseg zahtevata sprejetje ukrepov, ki so nujni za zaščito življenja, zdravja in varnosti skupnosti, tudi mednarodne, ter katerih izvedba bi bila lahko ogrožena, če bi bilo treba upoštevati vsa pravila, ki so določena v tej direktivi.

Peti odstavek določa, da mora pripadnik, ki iz neopravičenih razlogov odkloni ali ne izvrši ukaza med povišano pripravljenostjo oziroma opravljanjem nalog, ki se štejejo za povišano pripravljenost v skladu z ZSSloV in ZObr, in je razporejen v enoto, ki je dana na razpolago za uporabo za določeno časovno obdobje v skladu z načrti za kolektivno obrambo v okviru zavezništva oziroma v skladu z drugimi mednarodnimi pogodbami, ali v enoto oziroma skupino v različni stopnji pripravljenosti, namenjeni za bojno delovanje v miru, če je treba, zaradi česar je upravičen do povečanja plače skladno s tretjim odstavkom 59. člena tega zakona, tako prejeta povečanje plače vrniti. Pripadniki, ki so razporejeni v sestavo tako oblikovanih sil oziroma zmogljivosti, se morajo zavedati, da se tako oblikovana sila oziroma zmogljivost lahko kadar koli vpokliče zaradi izvajanja svojega poslanstva. Tako oblikovane sile oziroma zmogljivosti predstavljajo premestljive zmogljivosti SV, ki se oblikujejo za morebitno uporabo v celotnem spektru delovanja pri opravljanju obrambnih nalog v zavezništvu, vključno s kolektivno obrambo, v okviru EU in skladno z drugimi sklenjenimi mednarodnimi pogodbami in sporazumi. Pripadniki morajo vrniti povečanje plače, ki so ga prejeli zaradi umestitve v sestavo tako oblikovanih sil, za ves čas, ko so bile te sile, skladno z ukazom načelnika Generalštaba Slovenske vojske, v povišani stopnji pripravljenosti. Pripadniki, pri katerih je okoliščina, zaradi katere bi po splošnih predpisih lahko uveljavljali varovan status (omejitev dela v prerazporejenem delovnem času, nočno in nadurno delo), nastala v času odrejene povišane pripravljenosti, tega varstva v času, ko so razporejeni v sestavo tako oblikovanih sil oziroma zmogljivosti, ne morejo uveljavljati, razen če gre za kategorije pripadnikov iz tretjega odstavka tega člena.

Pripadniki enote, ki je v povišani pripravljenosti kot je bilo že pojasnjeno, predstavlja uigran kolektiv, ki je bil pred tem tudi podvržen daljšemu usposabljanju, v katerem so se simulirali določeni postopki, ravnanja in so se preigravale različne situacije in položaji. Enota je oblikovana namensko, za določeno (v naprej predvidljivo) nalogo. Pripadniki enote, ki bo napotena na opravljanje vojaške službe izven države, se določen čas (maksimalno šest mesecev) pred napotitvijo usposabljajo z namenom strokovnega in varnega opravljanja nalog zunaj države. Gre za posebno dejavnost oboroženih sil, kjer obstajajo posebne varnostne potrebe, zaradi katerih se v teh primerih Direktiva 2003/88/ES ne uporablja. Iz tega razloga bo pripadnik, ki bo odklonil ali ne bo izvršil ukaza v času povišane pripravljenosti podvržen določenim posledicam, torej tudi vračilu povečanja plače. Opravičljivost take odklonitve se bo presojala v konkretnem primeru (torej ali so podani opravičljivi oziroma neopravičljivi razlogi za odklonitev ukaza).

K novemu 53.b členu

Novi 53.b člen ureja delovni čas med opravljanjem stražarske službe. Delovni čas za pripadnike Slovenske vojske je urejen drugače kot za preostale javne uslužbence. Zakon o javnih uslužbencih v tretjem odstavku 22. člena določa, da se lahko posamezna vprašanja za poklicne pripadnike Slovenske vojske urejajo z drugimi zakoni drugače, kot je to urejeno v tem zakonu, če je to potrebno zaradi posebne narave njihovih nalog oziroma izvrševanja

posebnih dolžnosti in pooblastil. Tako je delovni čas za pripadnike Slovenske vojske urejen v Zakonu o obrambi in v Zakonu o službi v Slovenski vojski. Skladno s Pravili službe v Slovenski vojski (Uradni list RS, št. 84/09; v nadaljnjem besedilu: pravila službe) je pojem straža opredeljen kot bojna naloga v miru, v okviru katere lahko vojak stražar uporabi tudi orožje in smrtonosno silo v skladu z 51. členom Zakona o obrambi. Straža se izvaja v časovnih blokih (v sklopu do 7 dni s stalno, to je 24-urno prisotnostjo na delovnem mestu v tem času) zaradi ustrezne organizacije dela. Institut straže ima poseben vojaški in strateški pomen. Zagotavljanje stalne pripravljenosti za delovanje je temeljna naloga vojske v miru. Za zagotovitev ustrezne ravni pripravljenosti za delovanje v miru vojska izvaja stalno pripravljenost za delovanje, s čimer se zagotavljajo neprekinjene zmožnosti in sposobnosti za bojno in nebojno delovanje vojske na kopnem, morju in v zraku v Republiki Sloveniji. Straža je oborožena enota ali skupina vojaških oseb, ki opravlja fizično varovanje oseb, objektov, sredstev in območij. Splošne dolžnosti stražarjev so, da varujejo in branijo tisto, kar jim je zaupano (objekti, osebe ipd.), da ne izpustijo orožja iz rok in so stalno pripravljeni, da ga uporabijo, da ne zapustijo stražarskega mesta, dokler jih kdo ne zamenja ali umakne, da nikomur razen vodniku, pomočniku poveljnika ali poveljniku straže, dežurnim ali osebam, ki so pooblašene za nadzor, ne dovolijo, da bi se približali stražarskemu mestu in varovanemu objektu bližje, kot je določeno, ali da bi hodili tam, kjer je prepovedano. Dolžnosti stražarjev so tudi, da zaustavijo osebe, kot je določeno za posamezno stražarsko mesto, da vzdržujejo zvezo in komunicirajo le s poveljnikom straže in drugimi organi straže ter da poveljnika straže obvestijo, kadar pride v bližini do nereda ali požara, in kadar grozi nevarnost za varovano premoženje ali za moštvo zaradi naravnih ali drugih nesreč, kadar zbolijo oziroma kadar potrebujejo kakršno koli drugo pomoč.

S tem členom se implementira sodba sodišča EU, opr. št. C-742/19 z dne 15. 7. 2021, odpravlja neskladje nacionalne zakonodaje z Direktivo 2003/88/ES v povezavi z opravljanjem stražarske službe, ki se omenja v tej sodbi, in upošteva tudi sodba Vrhovnega sodišča RS, opr. št. VIII Ips 196/2018, v povezavi z navedeno sodbo EU. Posledično je namreč Slovenska vojska izvedla reorganizacijo izvajanja stražarske službe, ki se omenja v sodbi sodišča EU, opr. št. C-742/19 z dne 15. 7. 2021, in se zdaj jasno določa, da je urejanje delovnega časa med opravljanjem stražarske službe zaradi narave stvari dopustna izjema od določb Direktive 2003/88/ES, saj je to tako posebna dejavnost, da zanjo sistem rotacije zaposlenih, ki bi omogočal zagotovitev spoštovanja zahtev navedene direktive, ni primeren, na kar je izrecno opozorilo sodišče EU v navedeni sodbi (glej drugo alinejo 1. člena izreka sodbe, opr. št. C-742/19 z dne 15. 7. 2021) in je podrobneje pojasnjeno v nadaljevanju.

Kljub odločitvi Vrhovnega sodišča RS, ki stražo v sodbi, opr. št. VIII Ips 196/2018, prepozna kot običajno službo v miru, predlagana ureditev izhaja iz namena instituta stražarske službe oziroma pomembnosti objektov, ki se varujejo do 24 ur na dan, sedem dni v tednu, ter posledic, ki bi lahko nastale ob nepooblaščenem vstopu v tak objekt. Pri tem je pomembno, da Ustava Republike Slovenije v drugem odstavku 32. člena določa, da se pravica do svobode gibanja med drugim omeji z zakonom, če je to potrebno, da se zavaruje javni red ali če to zahtevajo interesi obrambe države. Zakon o obrambi v prvem odstavku 29. člena prav tako določa, da vlada določi objekte in okoliše objektov, ki so posebnega pomena za obrambo, ter predpiše ukrepe za njihovo varovanje. Varovanje objektov se izvaja s fizičnim, tehničnim in kombiniranim varovanjem, pri čemer se oblika in način določita glede na vrsto objekta, stopnjo ogroženosti in razpoložljiva sredstva. Stražarska služba je le ena od oblik

fizičnega varovanja poleg varnostno-nadzorne službe, prijavnih služb, recepcijske službe, intervencijskih skupin in intervencijskih patrulj vojaške policije ter odzivnih sil. Uporaba oblike fizičnega varovanja se določi glede na vrsto objekta, način tehničnega varovanja, stopnjo ogroženosti in razpoložljivost sil. Stražarska služba se izvaja povsod tam, kjer je stopnja ogroženosti največja, in kjer je varovani objekt zelo pomemben. Z opravljanjem stražarske službe se med drugim zagotavlja varnost objektov, dokumentov, oseb, vojaškega orožja in opreme, streliva, minskoeksplozivnih in drugih materialnih sredstev pred različnimi oblikami ogrožanja. Varovanje takih objektov v obliki stražarske službe ima po svoji vsebini, naravi in posledicah tako posebno naravo, da ga ni mogoče šteti za običajno službo in je zato treba opravljanje stražarske službe izključiti iz uporabe Direktive 2003/88/ES – gre namreč za tako posebno dejavnost, da zanjo sistem rotacije zaposlenih, ki bi omogočal zagotovitev spoštovanja zahtev iz Direktive 2003/88/ES, ni primeren. Kot izhaja iz sklepnih predlogov generalnega pravobranilca v zadevi C-742/19 z dne 28. 1. 2021, je del suverenosti vsake države članice, da določi, kaj je v njenem nacionalnem kontekstu nujno za uresničevanje nalog, ki so zaupane oboroženim silam, ter tako za varovanje nacionalne varnosti in nemoteno delovanje temeljnih funkcij. Pri varovanju te vrste objektov gre torej za interes nacionalne varnosti, da se varovanje oziroma stražarska služba opravlja neprekinjeno, na objektih, ki so vitalnega pomena tako z vidika obrambe kot tudi notranje varnosti (javni red), kot dveh temeljnih podsistemov nacionalne varnosti. Tako se preprečujejo nedovoljeni vstopi in posegi, tudi teroristični, ki bi lahko povzročili nepopravljive posledice za nacionalno varnost. Poleg navedenega je dodaten argument za določitev izjeme od direktive tudi večja ranljivost varovanega objekta ob izvajanju vsakodnevnih rotacij. Vsakodnevno vstopanje in izstopanje v objekt oziroma iz njega po enakem vzorcu lahko namreč vzbuja pozornost virov ogrožanja, kar lahko pomeni ranljivost objekta. Nepooblaščen osebe bi lahko v takih primerih ugotovile način varovanja objektov, tako pa bi se lahko povečala tudi možnost nepooblaščenega delovanja na objekt. Poleg navedenega so ti objekti tudi zelo oddaljeni od matičnih lokacij vojaških oseb in razpršeni po celotnem območju Republike Slovenije, kar zahteva ustrezno organiziranje enot za opravljanje stražarske službe.

Predlog določa, da traja delovni čas med opravljanjem stražarske službe nepretrgoma do 24 ur in neprekinjeno največ do sedem dni ter da vojaške osebe, ki opravljajo stražarsko službo, opravljajo delo v neenakomerno razporejenem ali začasno prerazporejenem delovnem času. Čas, ko vojaške osebe v resnici opravljajo delo, pa ne presega 12 ur na dan oziroma 12 ur in čas, potreben za prevzem in predajo nalog. Ker varovanja na nekaterih objektih, ki so posebnega pomena za obrambo, ni mogoče organizirati drugače (npr. z izmenami, na kar napotuje sodba Sodišča Evropske unije, opr. št. C-742/19 z dne 15. 7. 2021), je nujno treba urediti, da lahko delovni čas vojaške osebe, ki opravlja stražarsko službo, traja praviloma nepretrgoma do 24 ur in neprekinjeno do največ sedem dni, kar posledično pomeni, da delovni čas med opravljanjem stražarske službe lahko traja tudi več kot 56 ur na teden. To je dopustna izjema od določb Direktive 2003/88/ES, saj gre za tako posebno dejavnost, da zanjo sistem rotacije zaposlenih, ki bi omogočal zagotovitev spoštovanja zahtev navedene direktive, ni primeren. Delovni čas vojaške osebe na straži je torej sestavljen iz časa, ko vojaška oseba opravlja delo (naloge med opravljanjem stražarske službe so določene v 3.4. poglavju pravil službe), in časa, ko ne opravlja dela, mora pa zaradi narave naloge, ki jo opravlja, biti prisotna na delovnem mestu. V tem času ima vojaška oseba pravico do počitka na tem kraju. Ure, ki se štejejo v delovni čas, vendar pa vojaške osebe v tem času v resnici ne opravljajo dela, se ne štejejo kot ure, opravljene

prek polnega delovnega časa, saj ne gre za situacije, skladne s 144. ali 145. členom ZDR-1, temveč se štejejo v delovni čas. Položaj vojaške osebe, ki v navedenem času ne opravlja dela, torej ne sledi potrebam dela prek polnega delovnega časa in tudi ne ustreza namenu nadurnega dela- (tako sodba Vrhovnega sodišča RS, opr. št. VIII Ips 196/2018). Ker se opravljanje stražarske službe šteje za delo v neenakomerno razporejenem ali začasno prerazporejenem delovnem času, skladno z ZObr velja, da se upošteva polni delovni čas kot povprečna delovna obveznost v obdobju, ki ne sme biti daljše kot šest mesecev.

Skladno z izpostavljeno sodbo Vrhovnega sodišča RS, opr. št. VIII Ips 196/2018, in glede na pojasnila sodišča EU v sodbi C-742/19 je treba obdobje razpoložljivosti za delo, odrejeno vojaški osebi, ki pomeni njeno neprekinjeno prisotnost na delovnem mestu, kadar to delovno mesto ne sovпада z njenim prebivališčem, šteti za delovni čas. Iz omenjene sodbe Vrhovnega sodišča RS izrecno izhaja, da se tožniku čas pripravljenosti na straži sicer šteje v delovni čas, vendar pa, da v tem obdobju ni opravljal dela. Prav tako iz sodbe Vrhovnega sodišča RS, opr. št. VIII Ips 54/2021, glede pravice do odmora izhaja, da je način zagotavljanja pravice do odmora med delovnim časom odvisen od narave in intenzivnosti dela, ki ga opravlja delavec. Če je (že vnaprej) znano, da delovni proces ne poteka nepretrgano, da ne zahteva stalnega vsiljenega ritma dela, da v delovnem procesu ni večje pogostosti nepredvidljivih situacij, ki zahtevajo takojšnji odziv, in na drugi strani tudi ni tako intenzivnih ali pogostih zavez, ki objektivno in bistveno vplivajo na možnost delavca, da med odmorom razpolaga s tem časom v okviru sprejemljivih omejitev, delavcu posebnega odmora med delovnim časom ni treba izrecno zagotavljati, saj ima ta že glede na naravo delovnega procesa možnosti (več in morda tudi daljših) za prekinitve in odmore med izvajanjem del in nalog. Kot navedeno, imajo vojaške osebe med opravljanjem stražarske službe (ko so na objektu 24 ur na dan, 7 dni v tednu) možnost do prekinitve dela (ob menjavi moštva pri opravljanju konkretnih nalog straže) in tako tudi pravico do počitka.

V tretjem odstavku je določeno, da se vse ure med opravljanjem stražarske službe štejejo v delovni čas. S predlagano ureditvijo se sledi razlagi Vrhovnega sodišča RS, ki izhaja iz sodbe opr. št. VIII Ips 196/2018. Glede na pojasnila sodišča EU v sodbi C-742/19 je treba obdobje razpoložljivosti za delo, odrejeno vojaški osebi, ki pomeni njeno neprekinjeno prisotnost na delovnem mestu, kadar to delovno mesto ne sovпада z njenim prebivališčem, šteti za delovni čas. Pri opravljanju stražarske službe do 24 ur na dan oziroma sedem dni v tednu gre za smiselno enako potrebo po neprekinjenosti dela, le da gre za varovanje objektov in okolišev objektov, ki so posebnega pomena za obrambo, pri čemer sistem rotacije zaradi že pojasnjenih vzrokov ni primeren. Določeno je tudi, da imajo vojaške osebe na kraju, na katerem se opravlja stražarska služba, pravico do prekinitve za odmor in počitek. Počitek tako pomeni čas, ko vojaška oseba ne opravlja nalog stražarske službe, še vedno pa mora biti (ves ta čas) razpoložljiva za delo. Ta počitek torej ni dnevni in tedenski počitek, kot je opredeljeno po splošnih predpisih, temveč je počitek, ki se zagotavlja vojaški osebi na kraju opravljanja stražarske službe in ki je nujen za zagotovitev varnosti in zdravja vojaške osebe. Minimalno trajanje dnevnega in tedenskega počitka, ki se s predlaganim četrtem odstavkom zagotovi vojaški osebi v referenčnem obdobju šestih mesecev, je urejeno v skladu z Direktivo 2003/88/ES, ki zagotavlja, da se minimalni dnevni in tedenski počitek lahko deloma ali v celoti odloži na pozneje, ob pogoju, da so vsi zamujeni minimalni počitki pozneje popolnoma nadomeščeni. Ker delovni čas med opravljanjem stražarske službe traja praviloma nepretrgoma 24 ur in neprekinjeno do največ sedem dni v tednu, se pravica do dnevnega in tedenskega počitka (čeprav ima vojaška oseba, kot že pojasnjeno, pravico do

počitka na kraju opravljanja stražarske službe in se tako že sledi preprečevanju škodljivih vplivov na zdravje in tveganje za varnost) zagotovi, ko je to mogoče, in sicer v referenčnem obdobju šestih mesecev. Pri tem je upoštevano stališče Evropske komisije v okviru javnega posvetovanja o pregledu Direktive o delovnem času, v povezavi z zagotavljanjem zdravstvenega varstva (dokument EMPL-2014-01407-00-01-SL-TRA-00, str. 3-4, točka iii), ki navaja, da se v skladu z Direktivo 2003/88/ES minimalni dnevni in tedenski počitek lahko deloma ali v celoti odloži na pozneje, ob pogoju, da so vsi zamujeni minimalni počitki pozneje popolnoma nadomeščeni. Direktiva 2003/88/ES ne določa, v kakšnem časovnem obdobju bi bilo treba to narediti, le da so delavci upravičeni do počitka, tako da si opomorejo takoj po podaljšanem delu in se pripravijo za naslednje delo, kar pa morajo delodajalci zagotoviti takoj za podaljšanim delom.

Izjema od splošne zakonske ureditve dnevnega in tedenskega počitka je urejena tudi že v tretjem odstavku v povezavi s četrtem odstavkom 158. člena Zakona o delovnih razmerjih ((Uradni list RS, št. 21/13, 78/13 – popr., 47/15 – ZZSDT, 33/16 – PZ-F, 52/16, 15/17 – odl. US, 22/19 – ZPosS, 81/19, 203/20 – ZIUPOPĐVE, 119/21 – ZČmIS-A, 202/21– odl. US, 15/22 in 54/22 – ZUPŠ-1; v nadaljnjem besedilu: ZDR-1), v katerem je določena pravica do dnevnega in tedenskega počitka v povprečnem minimalnem trajanju v obdobju, ki ne sme biti daljše od šestih mesecev. Izjeme od splošne ureditve je dopustno uveljaviti s posebnimi zakoni ali kolektivnimi pogodbami. Primeri, ko je to dopustno, so naštet v četrtem odstavku 158. člena ZDR-1, in sicer če narava dela zahteva stalno prisotnost delavcev ali če je nujno neprekinjeno zagotavljanje storitev. Ker je stražarska služba take vrste dejavnost, ki se mora izvajati neprekinjeno, tako predlagana ureditev določa, da se vojaškim osebam, ki opravljajo stražarsko službo, zagotavlja dnevni počitek v tekočem ali naslednjem mesecu, s čimer se s posebnim zakonom uveljavi izjema od direktive, s predlagano ureditvijo pa se vojaškim osebam zagotavlja nadomestni počitek (počitek, ki se nadomesti v poznejšem obdobju).

K 4. členu

V povezavi z novima členoma 49.a in 53.a se dodata dva nova odpovedna razloga, in sicer:

- če vojaška oseba odkloni ali ne izvrši ukaza med povišano pripravljenostjo – z dnem dokončnosti akta o enostranski odpovedi pogodbe o zaposlitvi. S tem odpovednim razlogom se želijo kaznovati samovoljna ravnanja vojaških oseb v tistih ustanovah, ko je opravljanje vojaške službe povezano tudi z večjimi nevarnostmi oziroma tveganji;
- če vojaška oseba skladno z 49.a členom tega zakona ne izpolni obveznosti iz pogodbe o izobraževanju, se ji odpove pogodba o zaposlitvi v 30 dneh po izteku roka, ki je določen v pogodbi o izobraževanju ob delu. Kandidat za vojaka ostaja v delovnem razmerju do končnega roka za izpolnitev obveznosti po pogodbi o zaposlitvi, saj bo ves čas izobraževanja opravljal delo vojaka, kar vključuje tudi vojaško usposabljanje, izobraževanje ter večdnevne vaje. Tako se mu omogoči, da v skrajno določenem roku opravi izobraževanje.

K 5. členu

Gre za redakcijski popravek zaradi napačnega sklica.

K 6. členu

Odklonitev ali neizvršitev ukaza med povišano stopnjo pripravljenosti se določi kot prekršek.

Z globo od 600 do 1200 EUR se kaznuje za prekršek posameznik, ki odkloni ali ne izvrši ukaza med povišano pripravljenostjo oziroma opravljanjem nalog, ki se štejejo za povišano pripravljenost v skladu z ZSSloV in Zakonom o obrambi. Stanje povišane pripravljenosti, skladno z deveto točko 3. člena ZSSloV, izraža večjo bojno pripravljenost poveljstev, enot in zavodov in se zato šteje za najpomembnejšo nalogo Slovenske vojske. V takih okoliščinah in zaradi nastalih razmer se zato ne sme zgoditi, da bi kateri koli pripadnik odklonil izvršitev ukaza in mora biti v tem primeru najstrožje sankcioniran (ne le z odpovedjo pogodbe o zaposlitvi, temveč tudi z globo za prekršek). Predlagana ureditev sledi ureditvi prekrška iz 93. člena ZSSloV (ki sedaj postane prvi odstavek tega člena), ko je za prekršek sankcioniran posameznik, ki samovoljno zapusti poveljstvo, enoto ali zavod med povišano pripravljenostjo oziroma opravljanjem nalog, ki se štejejo za povišano pripravljenost.

K 7. členu

V treh mesecih od uveljavitve tega zakona minister uredi način izvajanja pravic in obveznosti iz 49.a člena, ki so podrobneje opisane v obrazložitvi k 1. členu.

K 8. členu

Zakon o obrambi se skladno s 124. členom Ustave RS sprejema s kvalificirano večino. Glede na gradivo, ki se skladno z ustavo mora urejati v Zakonu o obrambi, ni v neskladju z Ustavo RS, da se delovni čas pri opravljanju stražarske službe uredi v ZSSloV drugače, kot je to urejeno v Zakonu o obrambi (tako Odločba Ustavnega sodišča, opr. št. U-I-244/08-14 z dne 21. 1. 2010 točka 17). S predlagano rešitvijo se odpravlja neskladje nacionalne zakonodaje z Direktivo 2003/88/ES o določenih vidikih organizacije delovnega časa, v povezavi z izdano sodbo Sodišča Evropske unije, opr. št. C-742/19 z dne 15. 7. 2021, v povezavi z opravljanjem stražarske službe, in sicer kot dopusten odstop od Direktive 2003/88/ES. Pri opravljanju stražarske službe gre namreč za tako posebno dejavnost, da zanjo sistem rotacije zaposlenih, ki bi omogočal zagotovitev spoštovanja zahtev iz Direktive 2003/88/ES, ni primeren. Kot izhaja iz sklepnih predlogov generalnega pravobranilca v zadevi C-742/19 z dne 28. 1. 2021, je v suverenosti vsake države članice, da določi, kaj je v njenem nacionalnem kontekstu nujno potrebno za uresničevanje nalog, ki so zaupane oboroženim silam, ter s tem za varovanje nacionalne varnosti in nemoteno delovanje temeljnih funkcij.

Predlaga se, da se 97.č členu Zakona o obrambi črta. Zakon o obrambi v drugem odstavku 97.č člena določa, da se vojaškim osebam, ki opravljajo stražarsko službo, šteje, kot da delajo v deljenem delovnem času in da se ure, v katerih vojaške osebe, ki ne opravljajo dejanskega dela, ne štejejo v delovni čas, temveč se štejejo kot pripravljenost za delo na delovnem mestu. V tretjem odstavku istega člena je določeno, da dnevna delovna obveznost med stražo ne sme presegati 12 ur ter da se ob izrednem dogodku oziroma zaradi dokončanja začete naloge vojaški osebi delovni čas izjemoma podaljša, pri tem pa se ure, ki jih opravi po že opravljenih 12 urah dejanskega dela, štejejo kot ure, opravljene prek polnega delovnega časa. V drugem stavku četrtega odstavka 97.č člena Zakona o obrambi, je določeno, da imajo vojaške osebe pravico do prekinitve za počitek na kraju, kjer se opravlja straža, ob tem, da se jim v redni delovni čas šteje 12 ur, preostalih 12 ur pa kot pripravljenost za delo. Navedeno se zdaj z novim 53.b členom ZSSloV ureja drugače, zato je bilo treba ta člen iz Zakona o obrambi črtati.

K 9. členu

Z dnem uveljavitve tega zakona preneha veljati Pravilnik o kritju stroškov za pridobitev srednje poklicne in srednje strokovne izobrazbe za zaposlitev v Slovenski vojski kandidatu, ki je sklenil pogodbo o prostovoljnem služenju vojaškega roka (Uradni list RS, št. 60/22) kot posledica spremembe črtanja petega in šestega odstavka 50. člena ZSSloV in spremenjenega desetega odstavka navedenega člena.

K 10. členu

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

IV. BESEDILO ČLENOV, KI SE SPREMINJAJO

Zakon o službi v Slovenski vojski

50. člen

(Štipendisti, pripravniki in vojaško usposabljanje)

(1) Štipendist ali štipendistka (v nadaljnjem besedilu: štipendist) po končanem šolanju sklene pogodbo o zaposlitvi v stalni sestavi vojske v skladu z Zakonom o obrambi za določen čas, vendar ne krajši kot je čas štipendiranja.

(2) Ministrstvo lahko razpiše in podeli štipendije tudi za pogodbeno službo v rezervni sestavi vojske. Štipendist mora po končanem šolanju skleniti z ministrstvom pogodbo o službi v rezervni sestavi vojske. Pogodba o službi v rezervni sestavi vojske se sklene za najmanj pet let oziroma najmanj za čas štipendiranja.

(3) Štipendist, ki po končanem šolanju sklene pogodbo o zaposlitvi v stalni sestavi vojske kot podčastnik, častnik, vojaški uslužbenec ali civilna oseba oziroma drug pripravnik, ima v času pripravništva plačo v višini 90% plače s pripadajočimi dodatki za formacijsko dolžnost, za katero opravlja pripravništvo. Štipendist, ki se zaposli v stalni sestavi vojske kot vojak, se zaposli kot kandidat za vojaka in ne opravlja pripravništva.

(4) Štipendist, ki po svoji volji pogodbo o zaposlitvi v stalni sestavi oziroma pogodbo o službi v rezervni sestavi, odpove pred iztekom roka, določenega v pogodbi, mora vrniti sorazmeren del prejemkov, prejetih med šolanjem oziroma stroškov šolanja, ki jih je pokrilo ministrstvo glede na čas opravljanja vojaške službe v stalni oziroma rezervni sestavi. Štipendist, ki pogodbe o zaposlitvi oziroma pogodbe o službi v rezervni sestavi ne sklene, mora vrniti celoten znesek prejemkov, prejetih med šolanjem oziroma stroškov šolanja, ki jih je pokrilo ministrstvo.

(5) Ministrstvo lahko krije stroške pridobitve srednje poklicne oziroma srednje strokovne izobrazbe kandidatu, ki je sklenil pogodbo o prostovoljnem služenju vojaškega roka. Kandidat mora po končanem šolanju skleniti pogodbo o zaposlitvi v stalni sestavi vojske kot vojak za najmanj deset let. S posameznim javnim vzgojno-izobraževalnim zavodom ministrstvo sklene ustrezno pogodbo, s katero opredeli izvedbo izobraževalnega programa in stroške izvajanja.

(6) Kandidat, ki pogodbe o zaposlitvi ne sklene, mora vrniti stroške pridobitve srednje poklicne oziroma srednje strokovne izobrazbe. Sorazmeren del teh stroškov je dolžan povrniti tudi kandidat, ki pogodbo o zaposlitvi po svoji volji odpove pred iztekom roka, določenega v pogodbi.

(7) Štipendisti in druge osebe, ki se prostovoljno usposabljaajo za vojaško obrambo ali

druge obrambne naloge oziroma sodelujejo v drugih programih vojaškega ali obrambnega usposabljanja ali dejavnostih, ki jih organizira ministrstvo, imajo med usposabljanjem pravico nositi uniformo, oznako pripadnosti Slovenski vojski in se usposabljati za uporabo vojaške oborožitve in opreme v skladu s predpisi.

(8) Osebe iz prejšnjega odstavka morajo med usposabljanjem spoštovati programe dela, notranji red, temeljna načela vojaške discipline in predpisane varnostne ukrepe za ravnanje z vojaško oborožitvijo in opremo.

(9) Minister določi oblike in način usposabljanja štipendistov in drugih oseb za vojaško obrambo in druge obrambne naloge in izvajanje drugih dejavnosti iz četrtega odstavka tega člena.

(10) Minister natančneje uredi kritje stroškov iz petega odstavka tega člena in štipendiranje za delo v vojski oziroma za službo v rezervni sestavi vojske.

62. člen

(prenehanje veljavnosti pogodbe o zaposlitvi)

(1) Poleg odpovednih razlogov, navedenih v 94. členu Zakona o obrambi, se vojaški osebi lahko pogodba o zaposlitvi enostransko odpove tudi:

1. če je bila neupravičeno odsotna z dela zaporedoma tri delovne dni in se vrne na delo – z dnem dokončnosti akta o enostranski odpovedi pogodbe o zaposlitvi;
2. če je bila neupravičeno odsotna z dela zaporedoma tri delovne dni in se ne vrne na delo – z zadnjim dnem, ko je bila še na delu;
3. če je bila neupravičeno odsotna z dela pet delovnih dni v presledkih v času šestih mesecev – z dnem dokončnosti akta o enostranski odpovedi pogodbe o zaposlitvi;
4. če je neupravičeno zapustila enoto med opravljanjem vojaške službe med povišano pripravljenostjo – z dnem dokončnosti akta o enostranski odpovedi pogodbe o zaposlitvi;
5. če je ob sklenitvi pogodbe o zaposlitvi zamolčala njej znane podatke ali navedla neresnične podatke, ki so pomembni za opravljanje vojaške službe, za katero je sklenila pogodbo o zaposlitvi – z dnem dokončnosti akta o enostranski odpovedi pogodbe o zaposlitvi;
6. če zavrne akt o imenovanju na formacijsko dolžnost ali ne začne opravljati formacijske dolžnosti, na katero je imenovana – z dnem dokončnosti akta o enostranski odpovedi pogodbe o zaposlitvi;
7. če ji je izrečen disciplinski ukrep prenehanja delovnega razmerja – z dnem dokončnosti akta o izrečenem disciplinskem ukrepu;
8. če ne opravi temeljnega vojaškega usposabljanja – v 30 dneh po izpolnitvi razveznega pogoja iz pogodbe o zaposlitvi, ne glede na razlog, zaradi katerega vojaška oseba ni opravila temeljnega vojaškega strokovnega usposabljanja;
9. če je ugotovljen varnostni zadržek, ki predstavlja oviro za delo na obrambnem področju – z dnem dokončnosti akta o enostranski odpovedi pogodbe o zaposlitvi.

(2) Vojaška oseba lahko odpove pogodbo o zaposlitvi, pri čemer mora ostati na delu do izteka odpovednega roka v skladu s tem zakonom.

(3) Odpovedni rok iz prejšnjega odstavka se določi za posamezne formacijske dolžnosti v formaciji in traja najmanj 30 dni in največ 180 dni. Odpovedni rok se lahko skrajša sporazumno med vojaško osebo in nadrejenim poveljnikom bataljona, njemu enake ali višje enote.

(4) Vojaška oseba in minister oziroma po njegovem pooblastilu načelnik generalštaba se lahko pisno sporazumeta o odpovedi pogodbe o zaposlitvi. Pisni sporazum mora poleg datuma prenehanja pogodbe o zaposlitvi vsebovati tudi določbe o finančnih obveznostih, ki jih ima vojaška oseba do ministrstva ter način in roke, v katerih bo obveznosti poravnala.

(5) Če se po sklenitvi pogodbe o zaposlitvi ugotovi, da je bila pogodba o zaposlitvi sklenjena v nasprotju s predpisi ali s splošnimi akti, se pogodba razveljavi.

92. člen

(skrb za nekdanje pripadnike)

(1) Pripadnikom, ki so do upokojitve delali na ministrstvu, se po upokojitvi zagotavlja: uporaba klubskih prostorov, športnih in drugih objektov v vojašnici ali drugem najbližjem objektu ministrstva; pomoč pri organiziranju oskrbe na domu, če za to zaprosijo; pomoč pri sprejemu v domove starostnikov, če za to zaprosijo; podaljšanje najemne pogodbe ali odkup službenega stanovanja; pravno svetovanje v zadevah, povezanih z njihovim delom na ministrstvu, razen če gre za zadeve, v katerih so v sporu z ministrstvom ali drugim državnim organom oziroma državo.

(2) Ministrstvo zagotavlja prostorske in druge pogoje za delovanje stanovskega združenja upokojenih pripadnikov.

(3) Pripadnik, ki je do upokojitve delal na ministrstvu, lahko zaprosi za podaljšanje najemne pogodbe za službeno stanovanje za nedoločen čas oziroma odkup takega stanovanja, če mu to stanovanje pomeni edino stanovanje. Podaljšanje najemne pogodbe oziroma odkup se mu omogoči pod pogoji in na način, določen z aktom, ki ureja uporabo in upravljanje s službenimi stanovanji v ministrstvu.

(4) Vojaške osebe, ki so do upokojitve delale na ministrstvu, imajo po upokojitvi pravico nositi službeno uniformo brez položajnih oznak, zlasti na vojaških slovesnostih, počastitvah ali žalovanjih ter podčastniških, častniških ali veteranskih srečanjih.

(5) Vojaške in civilne osebe, ki so do upokojitve delale na ministrstvu, oziroma nekdanje ministre za obrambo in državne sekretarje na ministrstvu, se pokoplje z vojaškimi častmi na način in pod pogoji, določenimi v pravilih službe o pogrebu z vojaškimi častmi. Z vojaškimi častmi se v skladu s to določbo pokoplje tudi druge zaposlene, ki so do upokojitve delali na ministrstvu, s činom polkovnika ali višjim oziroma s XIV. ali višjim razredom.

(6) Nekdanjim pripadnikom, ki jim je prenehala pogodba o zaposlitvi brez krivdnih razlogov, pa so v Slovenski vojski delali najmanj pet let, pripadajo pravice iz prve in pete alineje prvega odstavka tega člena.

(7) Nekdanjim pripadnikom iz prvega in sedmega odstavka tega člena se ob prenehanju pogodbe o zaposlitvi na njihovo zahtevo izda izkaznica, katere obliko in vsebino določi minister, na podlagi katere uveljavljajo pravice v skladu s tem zakonom.

93. člen

(samovoljna zapustitev enote)

Z globo od 600 do 1200 eurov se kaznuje za prekršek posameznik, ki samovoljno zapusti poveljstvo, enoto ali zavod med povišano pripravljenostjo oziroma izvajanjem nalog, ki se štejejo za povišano pripravljenost v skladu z 9. točko prvega odstavka 3. člena tega zakona, oziroma med opravljanjem pomembne naloge, ki jo izvaja Slovenska vojska v skladu z zakonom (prvi in drugi odstavek 64. člena).

Zakon o obrambi

97.č člen

(straža)

(1) Straže trajajo praviloma nepretrgoma 24 ur.

(2) Vojaškim osebam, ki opravljajo stražarsko službo, se šteje, kot da delajo v deljenem delovnem času. Ure, v katerih ne opravljajo dejanskega dela, se ne štejejo v delovni čas, ampak se štejejo kot pripravljenost za delo na delovnem mestu.

(3) Dnevna delovna obveznost med stražo ne sme presegati 12 ur. V primeru izrednega dogodka oziroma zaradi dokončanja začete naloge, se lahko vojaški osebi delovni čas izjemoma podaljša, pri tem pa se ure, ki jih opravi po že opravljenih 12 urah dejanskega dela, štejejo kot ure, opravljene preko polnega delovnega časa.

(4) Opravljanje stražarske službe lahko traja neprekinjeno do največ sedem dni. Vojaške osebe imajo pravico do prekinitve za počitek na kraju, kjer se opravlja straža, s tem, da se jim v redni delovni čas šteje 12 ur, preostalih 12 ur pa kot pripravljenost za delo.

V. PREDLOG, DA SE PREDLOG ZAKONA OBRAVNAVA PO NUJNEM OZIROMA SKRAJŠANEM POSTOPKU

Predlaga se obravnava zakona po skrajšanem postopku skladno z 142. členom Poslovnika državnega zbora (Uradni list RS, št. 92/07 – uradno prečiščeno besedilo, 105/10, 80/13, 38/17, 46/20, 105/21 – odl. US in 111/21), saj gre za manj zahtevne spremembe in dopolnitve zakona ter za manj zahtevne uskladitve zakona s pravom Evropske unije.

S predlogom zakona se z manjšimi spremembami obstoječega zakona in pogojev za zaposlitev v Slovenski vojski povečuje možnosti za zaposlitev vojakov. S predlogom zakona se glede delovnega časa med povišano pripravljenostjo in opravljanjem stražarske službe odstopa od Direktive 2003/88/ES o določenih vidikih organizacije delovnega časa (v nadaljnjem besedilu: Direktiva 2003/88/ES), v povezavi z izdano sodbo sodišča EU, opr. št. C-742/19 z dne 15. 7. 2021.

VI. PRILOGE

- MSP-test